

FOLIA FORESTALIA 591

METSÄNTUTKIMUSLAITOS · INSTITUTUM FORESTALE FENNIAE · HELSINKI 1984

PERTTI ELOVIRTA & RITVA IHALAINEN

METSÄ- JA MAATALOUSAMMATIT NUORTEN
AMMATTISUUNNITELMISSA

YOUNG PEOPLE'S PROFESSIONAL PLANS
IN FORESTRY AND AGRICULTURE

METSÄNTUTKIMUSLAITOS
THE FINNISH FOREST RESEARCH INSTITUTE

Osoite: Unioninkatu 40 A
Address: SF-00170 Helsinki 17, Finland

Puhelin: (90) 661 401
Phone:

Ylijohtaja: <i>Director:</i>	Professori <i>Professor</i>	Aarne Nyssönen
Yleisinformaatio: <i>General information:</i>	Tiedotuspäällikkö <i>Information Chief</i>	Olli Kiiskinen
Julkaisujen jakelu: <i>Distribution of publications:</i>	Kirjastonhoitaja <i>Librarian</i>	Liisa Ikävalko-Ahvonon
Julkaisujen toimitus: <i>Editorial office:</i>	Toimittaja <i>Editor</i>	Seppo Oja

Metsäntutkimuslaitos on maa- ja metsätalousministeriön alainen vuonna 1917 perustettu valtion tutkimuslaitos. Sen päätehtävänä on Suomen metsätaloutta sekä metsävarojen ja metsien tarkoituksenmukaista käyttöä edistävä tutkimus. Metsäntutkimustyötä tehdään lähes 800 hengen voimin yhdeksällä tutkimusosastolla ja yhdeksällä tutkimus- ja koeasemalla. Tutkimus- ja koetoimintaa varten laitoksella on hallinnassaan valtionmetsiä yhteensä n. 150 000 hehtaaria, jotka on jaettu 17 kokeilualueeseen ja joihin sisältyy kaksi kansallis- ja viisi luonnonpuistoa. Kenttäkokeita on käynnissä maan kaikissa osissa.

The Finnish Forest Research Institute, established in 1917, is a state research institution subordinated to the Ministry of Agriculture and Forestry. Its main task is to carry out research work to support the development of forestry and the expedient use of forest resources and forests. The work is carried out by means of 800 persons in nine research departments and nine research stations. The institute administers state-owned forests of over 150 000 hectares for research purposes, including two national parks and five strict nature reserves. Field experiments are in progress in all parts of the country.

FOLIA FORESTALIA 591

Metsäntutkimuslaitos. Institutum Forestale Fenniae. Helsinki 1984

Pertti Elovirta & Ritva Ihalainen

METSÄ- JA MAATALOUSAMMATIT NUORTEN AMMATTISUUNNITELMISSA

Young people's professional plans in forestry
and agriculture

Approved on 2.4.1984

SISÄLLYS

1. JOHDANTO	3
11. Tausta	3
12. Tutkimustehtävä	4
2. AMMATILLINEN SUUNTAUTUMINEN	5
21. Urateorioista	5
22. Taustatekijät ammatillisessa suuntautumisessa	5
23. Tavoitetaso	5
24. Arvot ja asenteet ammatinvalinnassa	6
25. Ammatillisen suuntautumisen osatekijät	6
3. TUTKIMUKSEN SUORITTAMINEN	7
31. Tutkimuksen aineisto	7
32. Menetelmät	7
4. ALKUTUOTANTOELINKEINOIHIN SUUNTAUTUVAT NUORET	8
41. Tutkittavat ryhmät	8
42. Koulutustausta	12
43. Sosio-ekonominen tausta	16
44. Alueellinen tausta	19
5. YKSILÖLLISET TAVOITTEET AMMATILLISESSA SUUNTAUTUMISESSA	22
51. Yhdistetyt muuttajat	22
52. Ammatilliset tavoitteet	22
53. Ammatillisten tavoitteiden saavutettavuus	25
6. TULOSTEN TARKASTELUA	29
KIRJALLISUUS — REFERENCES	30
SUMMARY	31
LIITTEET	32

ELOVIRTA, P. & IHALAINEN, R. 1984. Metsä- ja maatalousammatit nuorten ammattisuunnitelmissa. Summary: Young people's professional plans in forestry and agriculture. *Folia For.* 591:1—35.

Tutkimuksessa selvitetiin ammatinvalintaiässä olevan nuoren ikäluokan kiinnostusta alkutuotantoelinkeinoja kohtaan. Kirjalliseen kyselyyn saatiin vastaukset 4 500 varusmieheltä ja 4 341 samankäiseltä naispuoliselta henkilöltä.

Alkutuotantoammateista oli kiinnostunut kaikkiaan 13—14 % tutkituista nuorista. Ensisijaisena ammattisuunnitelmana alkutuotantoammatti oli 9—10 %:lla, maataloudesta oli kiinnostunut 9 % ja metsätaloudesta 2 % tutkituista. Ainoastaan noin 1 %:lla nämä alat olivat ammattisuunnitelmissa toisiaan täydentäviä, joka ennakoii metsä- ja maataloustyön eriytymisen omiksi erillisiksi ammateikseen jatkuvan myös tulevaisuudessa. Suoritustason tehtäviin, viljelijän tai metsätyöntekijän ammattiin, oli suuntautumassa puolet näistä aloista kiinnostuneista.

The aim of this study is to clarify the interest of young people in primary production professions. The material for the investigation was collected by interviews. The sample consisted of 4 500 males and 4 341 females.

About 14 % of the young people were interested in primary production professions, of which c. 10 % had primary production profession as their first choice. 9 % of the young people preferred agriculture professions and 2 % preferred forestry professions. Only one percent was interested in both sectors so that they completed with each other. This means that the labour force in agriculture and forestry will be differentiated in the future, whereas it has been traditionally united in Finland.

ODC 945.32
ISBN 951-40-0663-1
ISSN 0015-5543

Helsinki 1984. Valtion painatuskeskus

1. JOHDANTO

11. Tausta

Käsillä olevan työn tutkimusongelman muotoutumisen lähtökohtana on paljon esillä ollut 1960- ja 70-lukujen voimakas yhteiskuntarakenteen muutos. Elinkeinorakenteen muuttuminen jalostus- ja palveluelinkeinon suuntaan vähensi maaseutuväestön määrää sekä suhteellisesti että absoluuttisesti siinä määrin, että maaseudun ns. perusrakenne joutui väestöpohjan vähäisyydestä johtuvan heikkenevän kehityksen kierteeseen. Alkutuotannon osuus työllisestä työvoimasta väheni aikavälillä 1960—1980 kolmannekseen alkuperäisestä määrästä. Samanaikaisesti maaseutuväestön ikärakenne kehittyi epäedulliseen suuntaan. Elinkeinorakenteen teollisuus- ja palveluvaltaistumisen ja maaseudun väestörakenteen heikkenemisen takia maatalouselinkeino joutui sukupolvenvaihdos- ja jatkajaongelman eteen. Myös metsätyövoiman riittävydestä tulevaisuudessa huolestuttiin samojen seikkojen vuoksi.

Suomessa on perinteisesti maa- ja metsätaloutta harjoitettu kombinoitusti samoissa tilayksiköissä. Tästä johtuen näiden elinkeinon työvoima on pitkälti ollut yhteistä ja joutanut vuodenaikavaihtelujen ja työrytmien mukaan elinkeinosta toiseen. Tekninen, taloudellinen ja sosiaalinen muutos näissä elinkeinoissa on kuitenkin enenevässä määrin eriyttänyt maa- ja metsätalouden sekä tehtäviltään että työvoimaltaan itsenäisiksi päätoimisesti hoidetuiksi elinkeinoiksi. Toinen kehityssuuntaus on ollut päätoimisesti hoidettava perheviljelmä ja toinen päätoiminen metsurin ammatti. Maa- ja metsätalouden työvoiman toisistaan eriytymisestä huolimatta niiden rekrytointipohja on kuitenkin pysynyt yhteisenä siinä mielessä, että metsätyövoima on myös miltei yksinomaan peräisin sekä maaseudulta että tilalla asuvasta väestöstä ja liittyy tätä kautta kiinteästi maaseudun yleiseen väestö- ja työvoimakemitykseen. Metsätyövoiman perinteisen rekrytointipohjan huvetessa tuli sen rinnalle samanaikaisesti vaikuttavaksi uudeksi metsätyövoimakemitystä määrääväksi tekijäksi keskiasteen kou-

lu-uudistus. Uudistetun ammatillisen keskiasteen koulutusjärjestelmän puitteissa on tarkoitus antaa koko ikäluokalle tiettyyn ammattiin tai ammattiryhmään tähtäävä koulutus siten, että kaikilla tulisi olemaan peruskoulutuksen lisäksi joko korkeakoulutasoinen tai keskiasteen järjestelmässä suoritettu tutkinto tai oppimäärä.

Kun ikäluokat on kokonaisuudessaan tarkoitus kanavoida koulutusjärjestelmän kautta työelämään siirtyviksi, tulee uudistuksen puitteissa kehitetyillä koulutuslinjoilla olemaan ilmeisen merkittävä vaikutus työvoiman kanavoimiseen eri ammatteihin ja elinkeinoaloille. Samalla ohi ammattikoulutusjärjestelmän ammattiin hakeutuminen, jolla on metsätöihin hakeutumisessa ollut pääpaino, ilmeisesti vähenee olemattomaksi. Tämä tapahtuu paitsi koulutusjärjestelmän kattavuuden lisääntymisen takia, myös siksi, että metsätyön kotitilalla vähitellen oppivien määrä on voimakkaasti vähentynyt. Metsätyövoimaan rekrytoitumisen voidaan siten nähdä tulevan enenevästi koulutusjärjestelmästä ja sen kautta tapahtuvasta työvoiman ohjautumisesta riippuvaksi.

Tulevaisuuden ongelmana on siten näiden seikkojen valossa nähtävä se, saako metsätalous yleisesti ottaen riittävästi uutta työvoimaa palvelukseensa, vai joutuuko se seuraamaan maatalouden kehitystä vanhojen ikäluokkien suuntaan vinoine ikäjakautumiseen ja sen mukanaan tuomine ongelmiseen. Toinen ongelma työvoiman yleisen riittävyuden lisäksi on sen allokointuminen elinkeinon sisällä eri koulutus- ja tehtävätasolle niiden tarvetta vastaavasti. Tiettyjä tasapainottomuuden oireita tässä suhteessa on ollut havaittavissa koulutusjärjestelmän uudistuksen käynnistysvaiheessa. Myös tämän tutkimushankkeen ennakkotiedot (Elovirta & Ihalainen 1981) antavat samansuuntaisia viitteitä.

Tässä hahmoteltu kysymyksenasettelu voidaan, tarkastelunäkökulmasta riippuen, nähdä pääsääntöisesti joko yksilön tai yhteiskunnan ongelmana. Yksilön ongelmana asiaa tarkasteltaisiin siten, kuinka hän pystyy toteuttamaan omia päämääriään ja tarpeitaan

instituutioiden ja sosiaalisen todellisuuden asettamissa rajoitteissa. Yhteiskunnan tai sen osajärjestelmien, tässä tapauksessa metsätalouden kannalta, ongelmaa tarkastellaan siitä näkökulmasta, kuinka yksilöiden tarpeet ja päämäärät voitaisiin sopeuttaa tuotanto- ja yhteiskuntakoneiston asettamien puiteiden kehyksiin, ts. että niiden toiminnan ja jatkuvuuden tarpeet tulisivat tyydyttyiksi. Käsillä olevan tutkimuksen perusnäkökulma asettuu yhteisön, s.o. metsätalouden, ja laajemmin myös koko alkutuotantosektorin tarpeista lähteväksi.

12. Tutkimustehtävä

Tämän työn tutkimustehtävä voidaan esittää nelivaiheisena. Ensimmäinen tehtävä on kvantitatiivisen yleistyksen saaminen tutkittavan ilmiön laajuudesta perusjoukossa. Lähemmin tällä tarkoitetaan sitä, kuinka suuri osuus ammatinvalintaiässä olevasta ikäluokasta on suuntautunut ammatillisesti maa- ja metsätalouteen ja kuinka osoitettu kiinnostus näitä elinkeinoja kohtaan jakautuu mm. koulutustaso- ja tehtävätavoitteittain. Puhtaasti määrällinen aspekti tutkimuksessa on erittäin tärkeä, sillä siitä saatavat tulokset mahdollistavat mm. vertailut koulutuspaikkasuunnitelmien ja tutkimuksen kohteena olevien elinkeinojen työvoimatarvekaavailujen kanssa.

Toinen aspekti tutkimustehtävässä on tutkittavien ammatillisten suuntautumisryhmien kuvailu. Tällä pyritään saamaan selville, mitkä piirteet ovat ominaisia minkin tyyppiselle ammatilliselle suuntautumiselle. Kuvatun piirteitä on siten mahdollista käyttää eräänlaisena ennusteena tietyn tyyppiselle ammatilliselle käyttäytymiselle. Tällaisista tiedoista voi olla hyötyä esim. koulutus- tai työvoimapolitiikan suunnittelussa.

Kolmas ulottuvuus tutkimustehtävässä on ryhmien välisten erojen selvittäminen. Samoja piirteitä esiintyy useammassa tutkittavissa ryhmissä, niinkuin usein onkin asian laita, mutta tämä ominaisuus on erilaisella painolla mukana eri ryhmissä. Toiselle se on merkittävämpi kuin toiselle. Erilaisuuden tutkimisella pyritään selvittämään, mitkä ominaisuudet tehokkaimmin erottaisivat tutkittavia ryhmiä toisistaan. Tavoitteet tällä tutkimus-

tehtävän osalla ovat samat kuin ryhmien erilisellä kuvaamisellakin, mutta siihen verrattuna tällä päästään astetta syvemmälle analyysissä.

Neljäs osakokonaisuus tutkimustehtävässä on niiden syiden etsiminen, jotka ohjaavat ammatillisen käyttäytymisen suuntautumista. Pyrkimyksenä on päästä niiden kausaalisuhteiden tai toisin sanottuna vaikutusmekanismien jäljille, joiden voidaan nähdä olevan tutkittua käyttäytymistä ohjaamassa. Vaikutusmekanismien tutkimista varten tutkittava ilmiö on pyrittävä hahmottamaan teoreettisella tasolla, ja pyrittävä rakentamaan oletettuja vaikutusmekanismeja ennalta kuvaava mallirakennelma. Tätä tarkoitusta palvelee luvun 2. ammatillisen suuntautumisen teoreettiseen haltuunottoon pyrkivä esitys. Koska olemassa olevat teoriat ovat yleensä muodostuneet aiempien empiiristen havaintojen perustalta, voidaan työn tällä vaiheella arvioida tulosten yleistettävyyttä tässä valossa. Samalla myös mahdollistuu tulosten vertaileminen muiden teoreettisesti samaa ilmiötä olevien mutta eri havaintoaineistolla suoritettujen tutkimusten kanssa.

Tutkimuksen alustavassa vaiheessa havaittiin ammatillisen suuntautumisen eroavan sukupuoliryhmän perusteella niin voimakkaasti, että kaikkien edellä esitettyjen tutkimustehtävän osavaiheiden, kuvauksen ja varsinaisen analyysin työvaiheet, on tarkoituksenmukaista suorittaa paitsi koko aineistolle, myös erikseen miehille ja naisille.

Tämä tutkimusraportti on toinen osa Metsäntutkimuslaitoksen työvoiman rekrytoimista alkutuotantoammatteihin koskevasta tutkimuksesta. Ensimmäinen osa käsitti yleiskatsauksen koko ammatinvalintaiässä olevan nuorisokäluokan ammatillisiin suunnitelmiin. Se toteutettiin yhteistyössä työvoimaministeriön, puolustusvoimien ja Pellervon taloudellisen tutkimuslaitoksen kanssa ja sen tulokset on julkaistu Työvoimapolitiittisia tutkimuksia -sarjan numerossa 33/1982. Tässä tutkimuksen toisessa osassa rajoitetaan tarkastelemaan metsä- ja maatalousammatteihin suuntautuvia nuoria ja heidän ammatinvalintaansa liittyviä eri tekijöitä. Tutkimuksen kolmannessa vaiheessa on tarkoitus keskittyä metsurin ammattiin liittyviin ongelmiin ja uudistuvan keskiasteen koulutusjärjestelmän vaikutuksiin metsäalalla. Tämän käsikirjoituksen ovat lukeneet ja sitä kommentoineet prof. Lauri Heikinheimo Metsäntutkimuslaitoksen metsäekonomian tutkimusosastolta ja prof. Kullervo Kuusela metsänarvioinnin tutkimusosastolta. Heidän vartenotettavat kommenttinsa on pyritty ottamaan huomioon käsikirjoitusta viimeisteltäessä. Englanninkielisen tekstin tarkasti Ph.D. Ashley Selby.

2. AMMATILLINEN SUUNTAUTUMINEN

21. Urateorioista

Osipow (1968) jakaa urateoriat neljään ryhmään. Piirreteorioiden ydinajatuksena on se, että kun tunnetaan yksilön kyvyt ja ammattien vaatimukset, ne voidaan parittaa ja näin yksilö löytää itselleen sopivan ammatin. Minäkuvateorioissa taas lähdetään siitä, että ihmiset kehittävät mielikuvia ammattien maailmasta, vertaavat näitä minäkuvaansa ja pyrkivät tekemään uraratkaisunsa tältä pohjalta. Persoonallisuusteorioiden lähtökohtana on, että yksilö valitsee ammatin, jossa hän näkee mahdollisuuksia tarpeidensa tyydyttämiseen. Tämä teoriasuuntaus voidaan jakaa kahteen osaan: yksilön tarpeiden pohjalta tai persoonallisuuden suuntautumisen perustalta lähtevä ammatinvalinnan tarkastelu. Viimeisenä tulevat Osipowin jaottelussa sosiologiset teoriat, joissa korostetaan ympäristön merkitystä ammatinvalinnassa. Näin ryhmitellyt teoriasuuntaukset eivät ole toisistaan irrallisia ja riippumattomia vaan sisältävät usein samoja ajatuskulkuja. Painotukset vain ovat toiset.

22. Taustatekijät ammatillisessa suuntautumisessa

Sosiologisissa teorioissa on tarkasteltu erilaisten ympäristötekijöiden vaikutusta ammatilliseen suuntautumiseen. Osipowin mukaan sosiologisia teorioita on luonnehdittu myös todellisuusteoriaksi (reality theory) tai sattumateoriaksi (accident theory). Lähestymistavan perusajatus on se, että yksilön ammatinvalintaan vaikuttavat merkittävästi yksilön ulkopuolella olevat olosuhteet. Korostuneimmin nousevat esiin taloudelliseen ja sosiaaliseen taustaan liittyvät tekijät, joita on tutkittu runsaasti. Sosio-ekonomisen taustan ja koulutukseen valikoitumisen välisissä suhteissa on tarkasteltu koulutusjärjestelmään sijoittumisen ja koulutukseen hakeutumisen riippuvuutta yhteiskunnallisen eriarvoisuuden ulottuvuuksista. Yksilön urakehitys on nähty sosiaalisen hierarkian heijastumana.

Sosio-ekonomiset taustatekijät, joita yleensä on tarkasteltu aikaisemmissa tutkimuksissa, ovat sosiaaliluokka tai -ryhmä, johon yksilön vanhemmat kuuluvat; sosiaaliluokkien taustana on yleensä ammattien hierarkkinen järjestelmä. Tämän lisäksi tulevat vanhempien tulot ja koulutus sekä sisarusten lukumäärä ja koulutus. Kun tarkastelee edellä mainittuja tekijöitä havaitsee niiden selvästi korreloivan keskenään.

Sosio-ekonomisten taustatekijöiden lisäksi on aiemmissa tutkimuksissa havaittu alueellisten taustatekijöiden vaikuttavan ammatilliseen suuntautumiseen. Tutkimukset ovat kautta linjan osoittaneet selviä eroja maaseudun ja kaupungin välillä koulutukseen osallistumisessa. Esim. Jäppinen (1968) havaitsi tutkimuksessaan, että mitä syrjäisempi asuinalue sitä harvinaisempaa oli kansakoulun ylittävään koulutukseen osallistuminen. Samoin nuoren ihmisen kulttuuriympäristö saattaa rajoittaa ammatin suunnittelua. Ympäristö, sen paineet ja odotukset, supistavat ammattisuuntautumisen aluetta rajaamalla pois ne ammatit, joita se ei hyväksy eikä tue.

23. Tavoitetaso

Holland (1962) katsoo, että yksilö on ammattia valitessaan perimärakenteensa ja ympäristövaikutusten (tovereiden, vanhempien, sosiaaliryhmän ja fyysisen ympäristön) tuote. Näistä kokemuksista yksilö kehittää suuntautumisjärjestelmänsä hierarkian, jonka avulla hän käsittelee ympäristön tarjoamia tehtäviä. Jokainen näistä suuntautumismalleista on suhteessa tiettyyn fyysiseen tai sosiaaliseen ympäristöön ja tiettyyn kykyjen hahmoon. Ammattiaan valitseva henkilö siis hakee niitä ympäristöjä, jotka ovat sopusoinnussa hänen persoonallisten suuntautumismalliensa kanssa.

Ginzberg ym. (1951) tulkitsee oman aineistonsa pohjalta, että ammattia suunniteltaessa suurin rajoitus alemmalla sosiaaliryhmällä on tavoitetaso mataluus. Elovainion (1966, 24) mukaan tavoitetaso määräytyy sen

mukaan, mitä yksilö arvostaa sekä niiden mahdollisuuksien mukaan, jotka yksilö katsoo itsellään olevan tavoitteen saavuttamiseksi. Tavoitetasossa yhtyvät yksilön arvot ja kyvyt. Toisaalta yksilön tavoitteelle antama arvo saattaa olla korkeampi kuin yksilön tavoitetaso. Tavoitetasoa realistisempi on odotustaso, joka käsittää reaalisen arvioinnin tulevasta käyttäytymisestä. Tavoitetaso voi siis olla epärealistinen johtuen siitä, miten yksilö on kokenut omat mahdollisuutensa tai arvioinut tavoitteen arvon. Empiirisessä tutkimuksessa ei aina ole tehty eroa tavoitetason ja odotustason välillä.

Tavoitetasoa tarkasteltaessa on syytä luonnehtia myös yksilöä sekä tutkia taustatekijöiden yhteyksiä opintomenestykseen ja uraratkaisun riippuvuutta koulusuorituksista. Leimu ym. (1978) ovat esittäneet ajattelukuvion, jossa katsotaan vanhempien koulutusmyönteisyyden vaihtelevan sosiaaliryhmittäin. Tämä vaihtelu puolestaan vaikuttaa lasten asennoitumiseen koulutukseen, mikä taas määrää lasten koulumenestystä. Motiivinauksen ohella lähiympäristö tarjoaa kullekin sosiaaliryhmälle ominaisiin elinolosuhteisiin liittyvät tiedot ja taidot, jotka omaksutaan arkielämän toiminnoissa. Tällä tavalla kehittyvät peräkkäiset ketjut tuottavat siten yksilön uraratkaisut.

24. Arvot ja asenteet ammatinvalinnassa

Arvo- ja asennetekijöiden vaikutus uraratkaisuisa kytkeytyy yksilön koulutusteiden valintaan. Allardtin mukaan arvot ovat yleisiä ja pysyviä joko toivomuksen tai normin luonteisia ympäristöistä opittuja taipumuksia tietynlaisiin valintoihin. Arvoilla tarkoitetaan yleensä vain ryhmiä tai kollektiiveja kuvaavia ominaisuuksia. Arvot voivat kosketella myös asiantilaa, joka on toivottua tai toivottavaa. Ensimmäisessä tapauksessa arvot merkitsevät suurin piirtein samaa kuin toivomus, mo-

tiivä, pyyde, halu jne. Jälkimmäisessä tapauksessa arvot ovat normatiivisia luonteeltaan: ne eivät yksinomaan ilmaise ihmisten valinnoissa esiintyviä säännönmukaisia taipumuksia, vaan ne sisältävät myös käskyjä siitä, miten yleensä pitäisi suorittaa valintoja (Allardt 1962, s. 1—3).

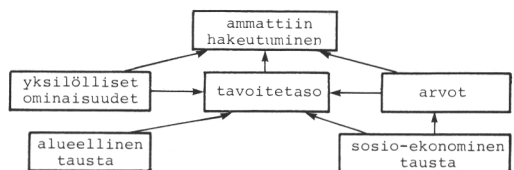
Arvo- ja asennekäsitteet on usein ymmärretty synonyymeiksi. Yleensä lähdetään kuitenkin siitä, että arvot ovat jotain, mikä liittyy yhteisöön ja asenteet puolestaan yksilöihin. Kun liikumme makrotasolla, puhumme arvoista ja kun liikumme mikrotasolla, puhumme asenteista.

25. Ammatillisen suuntautumisen osatekijät

Kaikkeä luvussa kaksi kuvattua voidaan kokonaisuudessaan nimittää termillä ammatillinen suuntautuminen, mikä sisältää ammatillisen preferenssin kiteyttämisen, ammatin valmistumisen, joko koulutuksen tai muun ammattitaidon hankkimisen kautta, kokeilevan ammatillisen toiminnan (esim. lomatyöt) ja lopulta työhön hakeutumisen.

Yksilöiden ammattiinhakeutumiseen vaikuttavat tekijät ja niiden keskinäiset yhteydet esitetään kuvassa 1.

Taustatekijät määräävät tässä tutkimuksessa ammatinvalinnan alkutilanteen. Nämä ovat konkreettisia tosiasioita, joita ei tässä vaiheessa enää ole mahdollista muuttaa. Ammatillinen suuntautuminen kuvaa nuorten koulutukseen ja ammatteihin hakeutumista peruskoulutuksen jälkeen. Tulevaisuuden perspektiivit ovat nuorten käsityksiä oman tulevaisuutensa kehittymisestä, ammatillisia suunnitelmia ja niiden epävarmuustekijöitä.

Kuva 1. Ammatillisen suuntautumisen osatekijät.
Figure 1. Factors affecting professional orientation.

3. TUTKIMUKSEN SUORITTAMINEN

31. Tutkimuksen aineisto

Tutkimuksen perusjoukon muodostavat ammatinvalintaikässä olevat nuoret henkilöt. Perusjoukosta poimittiin otos erikseen molemmille sukupuolille ja näin valituille henkilöille suoritettiin kirjallinen kysely. Miespuolisista henkilöistä muodostuivat otokseksi ne 4500 alokasta, jotka puolustusvoimat oli poiminut vuoden 1979 lokakuun 15. päivän palvelukseenastumiserästä omaa työllisyystiedusteluaan varten. Tämä otos käsittää yksitoista joukko-osastoa siten, että otos on alueellisesti edustava ja koko maan peittävä ja varusmiesaines vielä valikoitumatonta. Näiltä henkilöiltä kerättiin tiedot marraskuussa 1979 ja kaikki otokseen kuuluvat henkilöt palauttivat lomakkeen. Vastaavan kokoisen naispuolisista henkilöitä koskevan aineiston saamiseksi poimittiin otos Väestörekisterikeskuksen perusrekisteristä. Henkilöt valittiin siten, että otoksen ikäjakauma vastaa varusmiesaineiston ikäjakaumaa, ja että otos on alueellisesti edustava ja koko maan peittävä. Näin valituille 5250 henkilölle suoritettiin postikysely maaliskuussa 1980. Lopullinen palautusprosentti oli 83 ts. aineisto käsittää 4341 naispuolista henkilöä. Koska kadon määrä postikyselyssä jäi pieneksi ei katsottu tarpeelliseksi ryhtyä sen tutkimiseen.

Tämän tutkimuksen aineisto käsittää kerätystä aineistosta ne henkilöt, jotka ilmoittivat halukkuutensa alkutuotantoaloille joko ensi- tai toissijaisena ammatti-toiveenaan. Tämä osa-aineisto koostuu 1114 henkilöstä, joista miehiä on 822 ja naisia 292.

Tutkimuksessa käytetyt kyselylomakkeet esitetään liitteissä 1 ja 2. Ammatillista suuntautumista mitataan siis vastaajan esittämällä ammatti-toiveilla, jotka osalla ovat jo toteutuneet tulevaksi ammatiksi. Aineiston selittävät muuttajat voidaan jakaa viiteen ryhmään. Ensimmäisenä ryhmänä ovat vastaajan henkilökohtaista taustaa kuvaavat muuttajat: ikä, syntymäpaikka, siviilisääty, lasten lukumäärä, harrastus- ja järjestötoiminta. Tästä edetään vastaajan kasvu- ja elinympäristön kartoittamiseen ja alueelliseen taustaan. Tämä toinen muuttajajoukko sisältää vastaajan vanhempien ja sisarusten koulutus- ja ammattitietoja, asuinpaikkaa ja -ympäristöä koskevia tietoja. Kolmas selittävien muuttajien ryhmä käsittää vastaajan koulutusta ja työelämän kokemusta kuvaavat muuttajat. Seuraava muuttajien kokonaisuus keskittyy kuvaamaan nuorten ammatinvalintaprosessia; millainen arvomaailma ohjaa uranvalintaa ja millaiset tekijät vaikuttavat ammatinvalintasuunnitelmiin. Arvoja ja asenteita mitataan suurella muuttajajoukolla, joka kuvaa varsin seikkaperäisesti vastaajan käsityksiä ja toiveita ammatin ja työelämän suhteen.

Viimeinen muuttajaryhmä liittyy jatkokoulutukseen ja yrittäjyyteen. Yhteistyössä Pellervon Taloudellisen Tutkimuslaitoksen kanssa päätettiin selvittää myös yrittäjyys-aspekti nuorten ammatinvalinnassa. Nämä muuttajat kuvaavat nuorten suhtautumista itsenäiseksi yrittäjäksi ryhtymiseen.

32. Menetelmät

Tässä yhteydessä menetelmällä ymmärretään suppeasti tutkimuksen aineistonkäsittelymenetelmiä. Tutkimusasetelmasta johtuen tutkimus on aineistonkeruunsa puolesta toteutettu kirjallisena kyselynä. Nämä seikat määräävät paljon myös aineistonkäsittelymenetelmiä. Havaintoyskikkönä on postikyselyyn vastannut ja tutkimus on vastauksista muodostettujen muuttajien analysointia (katso esim. Hirschi & Selvin 1973).

Tutkimuksen määrällistä ja laadullista kuvaustehtävää varten muodostettiin muuttajien arvojen luokitellut frekvenssi- ja prosenttijakaumat. Erityisesti oltiin kiinnostuneita, kuinka havainnot jakautuvat selittävien muuttajien (amatillista suuntautumista kuvaavien) luokkiin. Jakaumien lisäksi tutkittiin keskiarvoja, keskijajontoja ja koko- ja osa-aineistojen muuttajien korrelaatiomatriiseja.

Koska sekä havainnoja että muuttajia oli erittäin runsaasti käytettävissä, haluttiin muuttajien kuvausta tiivistää. Tätä varten muodostettiin yhdistettyjä muuttajia faktorianalyysin avulla. Näiden faktoripistemääräarvoisten standardoitujen muuttajien muodostamisen taustalla on ajatus, että niiden avulla saadaan esille joitakin korkeampaa yleistettävyydestä olevia ilmiöitä kuin ne muuttajat joista ne on kombinoitu (esim. Cooley & Lohnes 1971).

Tutkittavien ryhmien amatillista käyttäytymistä kuvaavien ominaisuuksien eroista haluttiin saada tutkimuksellisesti mahdollisimman taloudellinen kuvaus. Tätä tarkoitusta varten suoritettiin erotteluanalyysi, jossa eroteltavina ryhminä olivat valitun ammatin mukaiset ryhmät. Muuttajina erotteluanalyysissä käytettiin aiemmassa vaiheessa muodostettuja yhdistettyjä faktorimuuttajia. Erotteluanalyysiä käytettiin kausaalianalyysin apuna, sillä erottelufunktioiden avulla oli mahdollista päätellä, mitkä tekijät tehokkaimmin erottelivat erisuuntaista amatillista käyttäytymistä toisistaan (katso esim. Blalock 1973). Laskennallisten menetelmien lisäksi käytettiin analyysikehikkona amatillista suuntautumista määräävien tekijöiden teoreettista mallihahmotelmaa.

4. ALKUTUOTANTOELINKEINOIHIN SUUNTAUTUVAT NUORET

41. Tutkittavat ryhmät

Tutkittavat jaettiin ryhmiin sen perusteella, minkälaisen vastauksen he olivat antaneet tutkimuksen selitettäviä muuttujia mittaaviin kysymyksiin. Ammatillista suuntautumista mitattiin kysymällä niitä ammatteja, joihin vastaaja aikoo ensi- ja toissijaisesti hakeutua. Asettamalla selitettävää muuttujaa koskeva kysymys tällä tavalla kaksitasoiseksi, pyrittiin saamaan selville ja samalla karkeasti luokittelemaan vastaajien ammatillisten intressien voimakkuus. Samalla pyrittiin saamaan selville tutkimuksen kohteena olevien alkutuotantoelinkeinojen ammatillinen kiinnostavuus kokonaisuudessaan, ts. myös alhaisempaa intressitasoa osoittava toissijainen kiinnostus.

Tämän selvillesaamisen tarpeellisuus johuu siitä taustalla olevasta ajatuksesta, että ensisijaisen ammatillisen toiveen ei välttämättä tarvitse olla se, joka käytännössä toteutuu. Näin on asianlaita esimerkiksi niissä tapauksissa, joissa henkilö ei pysty jostain syystä saavuttamaan ensisijaista ammatillista toivettaan ja toteutuvaksi ammatilliseksi suunnitelmaksi tulee hänen toissijainen toiveensa. Tämä koskee myös sellaisia tapauksia, joissa ensisijainen ammatillisen kiinnostuksen kohde on epärealistisen tason toiveammatti, ns. unelma-ammatti, ja toissijainen kiinnostuksen kohde on se varsinainen — myös henkilön omasta mielestä — realistinen ja toteutettavissa oleva ammatillinen suunnitelma.

Toissijaisen ammattitoiveen luonnetta ei edellä esitetystä huolimatta ole tässä työssä tarkoitus ottaa erilliseksi tutkimustehtäväksi, sillä sen luonteella yksityistapauksissa ei tämän työn ongelmanasettelun kannalta ole ratkaisevaa merkitystä. Riittää, kun sen katsotaan joka tapauksessa edustavan tutkittavien lähinnä seuraavaa ammatillista tavoitetta. Selville saatujen kahdentasoisten ammatillisten tavoitteiden avulla tutkittavat voitiin typologisoida ja jakaa analysoitaviin ryhmiin.

Tässä työssä tutkimuksen kohteena on nuorten kiinnostus metsä- ja maatalousam-

matteja kohtaan. Tärkeimpänä tutkittavana pidettiin kiinnostusta metsäammattaja kohtaan. Tämän takia muodostettiin ensimmäiseksi ryhmä, joka koostui metsäalan ensisijaiseksi kiinnostuksen kohteeksi valinneista. Tätä ryhmää tutkimalla haluttiin saada esille niitä ominaisuuksia, jotka liittyvät puhtaasti metsäalan etusijalle asettaneisiin. Sen takia rajattiin maatalousammatit toissijaisena suunnitelmana tämän ryhmän ulkopuolelle. Toissijaisena ammattisuunnitelmana tällä ryhmällä voi siten olla jokin toinen metsäalaan liittyvä ammatti tai muu kuin alkutuotantoammatti.

Toiseksi muodostettiin ryhmä, johon kuuluvilla metsä- ja maatalousammatit voivat olla toisilleen vaihtoehtoisia. Tähän ryhmään kuuluvia on kahdenlaisia, siitä riippuen kumman elinkeinon piiriin kuuluvan ammatin he asettavat ensisijaiseksi ja kumman toissijaiseksi. Viitaten edellä esitettyyn toissijaisen ammattitoiveen mahdollisesta luonteesta ja maatalous- ja metsätyön tunnettuun toisiinsa liittyvyyteen, katsottiin asiallisesti käsitellä näitä henkilöitä yhtenä ryhmänä. Vaihtoehtoisten ammattitoiveiden katsottiin perustuvan samaan toiminnalliseen yhteyteen, joka vallitsee näiden elinkeinojen välillä.

Kolmanneksi tutkittavaksi ryhmäksi valittiin ne henkilöt, joilla oli metsätalousammatti toissijaisena ammattitoiveenaan ja ensisijainen ammattitoive oli jokin muu kuin metsä- tai maatalousammatti. Kun luokitusperusteena oli ensisijaisesti kiinnostus metsäalaa ja toissijaisesti alkutuotantoelinkeinoja kohtaan yleensä, katsottiin tämän ryhmän olevan kiinnostuksen mitta-asteikossa edellisten jälkeen seuraavana. Kolmeen ensimmäiseen ryhmään sisältyvät kaikki metsäammatteja kohtaan kiinnostuksensa osoittaneet.

Neljänneksi ryhmäksi käytetyllä mitta-asteikolla tulevat ne, joilla ensisijaisen ammatillisen kiinnostuksen kohteena on maatalousammatti ilman liittymäkohtia metsätalouteen. Tähän ryhmään kuuluvien toissijainen ammattisuunnitelma voi kuulua joko maatalouden tai muiden kuin alkutuotantoelinkeinojen piiriin.

Viidenneksi tutkittavaksi ryhmäksi otettiin

vielä ne henkilöt, joilla toissijainen ammatti-toive sijoittuu maatalouselinkeinon piiriin, mutta ensisijainen suunnitelma on maa- ja metsätalouden ulkopuolella. Tämän katsottiin vielä osoittavan edes jonkinlaista kiinnostusta alkutuotantoammattuja kohtaan.

Näillä viidellä ryhmällä saadaan esille tutkittavaa ilmiötä koskeva kiinnostus kokonaisuudessaan. Samalla ne muodostavat asteikon, joka mittaa tutkittavan intressin vahvuutta. Jatkossa ryhmistä käytetään seuraavia numerotunnuksia ja nimiä vahvimasta intressistä heikoimpaan lueteltuna:

1. Metsätalousryhmä
2. Metsä- ja maatalousryhmä
3. Toissijainen metsätalousryhmä
4. Maatalousryhmä
5. Toissijainen maatalousryhmä

Kyselyyn vastanneista n. 9000 henkilöstä oli antanut selitettäviä muuttujia koskeviin kysymyksiin hyväksyttävän vastauksen n. 7000. Edellä kerrotulla tavalla muodostettiin tutkimusryhmiin kerääntyi yhteensä 1114 henkilöä, näistä 822 miestä ja 292 naista. Henkilöiden jakautuminen tutkittaviin ryhmiin esitetään taulukossa 1.

Taulukosta 1 nähdään, että 12,6 % perusjoukkoon kuuluvista on jonkin asteisesti

kiinnostunut alkutuotantoelinkeinoista, heistä on 26 % naisia ja 74 % miehiä. Ensisijainen kiinnostus on 8,8 %:lla ja toissijainen 3,9 %:lla.

Huomionarvoisinta tuloksessa on, että metsä- ja maatalousammattuja vaihtoehtoisina pitäviä on koko perusjoukosta vain 0,7 % ja alkutuotantoammattuihin suuntautuneistakin laskien ainoastaan 6 %. Naisilla osuus on 1 % ja miehillä 7 %. Maa- ja metsätalousammattit ovat nuorten ammattisuunnitelmassa eriytyessä paljon voimakkaammin, kuin mikä on näiden ammattien toiminnallinen yhteys vielä nykyään käytännössä. Jos tulokselle uskalletaan antaa ennustearvoa, indikoi se metsä- ja maataloustyön eriytyvän tulevaisuudessa entistä enemmän kumpikin omiksi itsenäisiksi ammattitehtävikseen.

Toinen huomionarvoinen seikka on naisten edelleenkin pieni mielenkiinto metsäammattuja kohtaan, 0,7 % perusjoukosta ensisijaisen mielenkiinnon ollessa 0,3 %. Vielä olemattomampi oli naisten osuus metsä- ja maatalousalaa vaihtoehtoisina pitävistä, 0,1 % perusjoukosta laskien ja kaikkiaan 4 havaintoa. Huomattavan vähäisiä ovat myös naisten määrät ryhmissä 1. ja 3. Pienet havaintomäärät tekevät näiden ryhmien analysoinnin tulosten luotettavuuden kannalta ar-

Taulukko 1. Tutkittavat ryhmät.
Table 1. The groups under survey.

Suuntautumisryhmä <i>Orientation group</i>	Frekvenssijakauma <i>Frequency distribution</i>			Prosenttijakauma <i>Percentual distribution</i>			Prosenttia perusjoukosta <i>Per cent of basic group</i>		
	Nainen <i>Female</i>	Mies <i>Male</i>	Yhteensä <i>Total</i>	Nainen <i>Female</i>	Mies <i>Male</i>	Yhteensä <i>Total</i>	Nainen <i>Female</i>	Mies <i>Male</i>	Yhteensä <i>Total</i>
1. Metsätalous <i>Forestry</i>	15	133	148	5	16	13	0,3	3,0	1,7
2. Metsä- ja maatalous <i>Forestry and agriculture</i>	4	59	63	1	7	6	0,1	1,3	0,7
3. Toissijainen metsätalous <i>Forestry as second choice</i>	15	78	93	5	9	8	0,3	1,7	1,1
4. Maatalous <i>Agriculture</i>	152	414	566	52	50	51	3,5	9,2	6,4
5. Toissijainen maatalous <i>Agriculture as second choice</i>	106	138	244	36	17	22	2,5	3,1	2,8
Yhteensä <i>Total</i>	292	822	1114	100	100	100	6,8	18,3	12,6
N				292	822	1114	4321	4500	8821

Taulukko 2. Ammattisuunnitelmat koulutus- ja tehtävätasoinen (%).
Table 2. Educational goals and professional plans.

Suuntautumisryhmä Orientation group		Ammattisuunnitelma — Professional plan					Yhteensä Total
Sukupuoli Sex	Tasotavoite Goal	Metsätalous Forestry	Metsä- ja maatalous Forestry and agriculture	Toissijainen metsätalous Forestry as second choice	Maatalous Agriculture	Toissijainen maatalous Agriculture as second choice	
Naiset Female	Yliopisto University level	63	25	40	12	9	16
	Opisto College level	31	50	60	21	15	32
	Suorittava Practical level	6	25	0	66	75	52
	Yhteensä Total	100	100	100	100	100	100
Miehet Male	Yliopisto University level	20	2	19	5	3	10
	Opisto College level	32	18	35	25	30	38
	Suorittava Practical level	48	80	46	65	67	52
	Yhteensä Total	100	100	100	100	100	100
Molemmat Both	Yliopisto University level	25	3	23	7	6	12
	Opisto College level	33	21	39	39	23	37
	Suorittava Practical level	41	76	38	54	70	51
	Yhteensä Total	100	100	100	100	100	100

veluttavaksi. Ristiintaulukointi ja muutkaan menetelmät eivät toimi pienillä havaintomäärillä.

Myös maatalouteen ja alkutuotantoelinkeinoihin kokonaisuudessaan kohdistuva kiinnostus on sukupuolijakautumaltaan viinoutunut naisten osuuden ollessa 1/4 ja miesten 3/4 koko otoksesta. Metsätalouden osalta saatu tulos ennakoii nykyisen sukupuolijakauman jatkuvan tulevaisuudessa, mutta maatalouden osalta tulos ennakoii selvää miesvaltaistumista. Maatalouselinkeinon nykyinen sukupuolijakaumahan on suurin piirtein tasan kummankin sukupuolen suhteen.

Alkutuotantoon kohdistuvien ammatillisten tavoitteiden jakautuminen eri koulutus- ja tehtävätasojen edustaviin ammatteihin nähdään taulukosta 2.

Naisten ammattisuunnitelmat sijoittuvat keskimäärin useammin yliopistotasolle kuin miesten, jotka puolestaan tähtäävät voimakkaammin opistotason ammatteihin. Suorittavan tason ammatteihin suuntautuu kummastakin sukupuolesta noin puolet. Ne harvat naiset, jotka suuntautuvat metsäalalle, pyrkivät nimenomaan yliopistotason ja toissijaisesti opistotason ammatteihin. Metsäalan suoritustason ammatteihin naisilla ei juuri ole kiinnostusta. Metsäalasta kiinnostuneista miehistä sen sijaan lähes puolet suuntautuu suoritustason tehtäviin. Ammattisuunnitelman ensi- tai toissijaisuudella ei näytä olevan merkitystä tehtävätasoinen kiinnostuksen jakautumiselle metsätalouden kohdalla.

Sen sijaan maatalouden kohdalla toissijainen kiinnostus kohdistuu naisilla selvästi al-

Taulukko 3. Toissijaisten ammattisuunnitelmien tasoitavoitteet alkutuotantoaloilla (%).
Table 3. The Educational goals of those with a primary sector career as a second choice.

Suuntautumisryhmä Orientation group		Ammattisuunnitelma — Professional plan			
Suku- puoli Sex	Taso- tavoite Goal	Toissijainen metsätalousryhmä First choice in secondary or other sectors		Toissijainen maatalousryhmä First choice in secondary or other sectors	
		Metsätalous Forestry	Ensisijaisesti jalostus- tai palveluala Primarily production- or service-sector	Maatalous Agriculture	Ensisijaisesti jalostus- tai palveluala Primarily production or service-sector
Naiset Female	Yliopisto University level	40	53	9	9
	Opisto College level	60	40	15	47
	Suorittava Practical level	0	7	75	44
	Yhteensä Total	100	100	100	100
Miehet Male	Yliopisto University level	19	35	3	8
	Opisto College level	35	23	30	29
	Suorittava Practical level	46	42	67	63
	Yhteensä Total	100	100	100	100
Molemmat Both	Yliopisto University level	23	38	6	8
	Opisto College level	39	26	23	38
	Suorittava Practical level	38	36	70	54
	Yhteensä Total	100	100	100	100

haisemman tehtävä- ja koulutustason ammatteihin kuin ensisijainen. Miehillä jakaumat ovat keskenään samankaltaiset. Taulukon lukuja on ilmeisesti tulkittava siten, että 65—75 % maatalouteen suuntautuvista nuorista ajattelee nimenomaan suoritustason tehtäviä oman tilan hoitajana.

Eniten suoritustason tehtäviin suuntautuvia on vaihtoehtoisesti metsä- ja maatalouteen suuntautuvien miesten ryhmässä, peräti 80 %. Tämä lukumäärältään verraten suppea ryhmä käsittää noin 7 % alkutuotantoon suuntautuvista miehistä ja koostuu ilmeisemmin niistä, joilla pientilan hoito ja metsurin ammatti liittyvät yhteen. Tehtävätavoitteeltaan tätä vastaava ryhmä naisten puolella on toissijaisesti maatalouteen suuntautuneet.

Heillä on naisten ryhmästä suurin osuus eli 3/4 suoritustason ja tilan hoitoon tähtääviin tehtäviin suuntautuneita, mikäli ammatinvalinta päättyisi tähän toissijaiseen vaihtoehtoon.

Kiinnostavaa tässä yhteydessä on myös, miten ensisijaisen ammattisuunnitelman tasotavoitteeseen alkutuotantoammattaja vaihtoehtona pitävillä. Vertailu esitetään taulukossa 3.

Yleispiirteinen huomio on, että alkutuotantoammatteihin kohdistuva toissijainen kiinnostus sijoittuu alhaisemmalle hierarkiatasolle kuin samojen henkilöiden ensisijaiset suunnitelmat alkutuotantoammattien ulkopuolella. Tämä tukee oletusta ensisijaisesta

ammattisuunnitelmasta enemmän toiveammatin luonteisena tavoitteena. Toissijaisen suunnitelman yhteydessä oltaisiin valmiit paitsi vaihtamaan tavoitellun ammatin elinkeinoalaa, myös tyytymään matalampaan tavoitetasoon koulutuksen ja työtehtävien suhteen.

42. Koulutustausta

Tärkeimpiä ammatinvalintaa määrääviä ja nimenomaan sille rajoituksia asettavia omi-

naisuuksia on henkilön peruskoulutus. Henkilökohtaisella tasolla peruskoulutuksen tuomia rajoituksia voidaan pyrkiä vähentämään, mutta tiettyyn ajankohtaan sidottuna, kuten on asian laita tämän tutkimuksen kaltaisessa poikkileikkaustilanteessa, sen vaikutukset on otettava realiteetteina huomioon. Taulukossa 4 esitetään alkutuotantoammatteihin suuntautuvien ryhmien peruskoulutusjakaumat.

Sukupuoliryhmittäin peruskoulutustaustaa tarkastelemalla havaitaan naisten peruskoulutustason olevan merkittävästi miehiä korkeamman. Naisista on lukion suorittaneita

Taulukko 4. Alkutuotantoammatteihin suuntautuvien peruskoulutus (%).
Table 4. The basic education of those aiming at a primary sector profession.

Suuntautumisryhmä Orientation group		Ammattisuunnitelma — Professional plan					
Sukupuoli Sex	Peruskoulutus Basic education	Metsätalous Forestry	Metsä- ja maatalous Forestry and agriculture	Toissijainen metsätalous Forestry as second choice	Maatalous Agriculture	Toissijainen maatalous Agriculture as second choice	Yhteensä Total
Naiset Female	Kansakoulu Elementary school	7	0	7	22	21	20
	Peruskoulu Primary school	13	25	13	24	13	19
	Keskikoulu Middle school	7	25	13	22	24	22
	Lukio Grammar school	73	50	67	32	42	40
	Korkeakoulu University	0	0	0	0	0	0
	Yhteensä Total		100	100	100	100	100
Miehet Male	Kansakoulu Elementary school	29	53	22	40	31	36
	Peruskoulu Primary school	8	12	10	20	16	16
	Keskikoulu Middle school	17	22	12	27	24	23
	Lukio Grammar school	46	13	56	13	28	25
	Korkeakoulu University	0	0	0	0	1	0
	Yhteensä Total		100	100	100	100	100
Yhteensä Both	Kansakoulu Elementary school	26	50	19	35	27	32
	Peruskoulu Primary school	9	13	11	21	15	17
	Keskikoulu Middle school	16	22	12	26	24	23
	Lukio Grammar school	49	15	58	18	34	29
	Korkeakoulu University	0	0	0	0	0	0
	Yhteensä Total		100	100	100	100	100

40 %, miehistä 25 %. Vastaavasti pelkän kansalaiskoulun varassa on miehistä 36 % ja naisista 20 %. Ero on samansuuntainen kaikilla tutkittavilla ryhmillä, mutta kärjistyneimmillään se on metsäammattiin suuntautuvien naisten ja vaihtoehtoisesti metsä- ja maatalouteen suuntautuvien miesten välillä. Edellisistä 3/4 on ylioppilaita ja jälkimmäisistä yli puolet on käynyt ainoastaan kansalaiskoulun.

Matala peruskoulutus tukee jo edellä saatua käsitystä vaihtoehtoisesti metsä- ja maatalouteen suuntautuvien ryhmästä ilmeisenä pienviljelijä-metsuri ryhmänä. Toiseksi matalin on peruskoulutus ensisijaisesti maatalousammattiin tähtäävillä, mutta tämänkin ryhmän sisällä on selvä ero naisten ja miesten välillä.

Metsäammatteluihin suuntautuvilla on keskimäärin korkeampi peruskoulutustaso kuin maatalouteen tähtäävillä. Alkutuotantoon tähtäävistä naisista on maatalousammattia ensisijaisesti ajattelevilla matalin peruskoulutustaso.

Metsä- tai maatalousammattia toissijaisena tavoitteenaan pitävien peruskoulutustaso on keskimäärin korkeampi kuin vastaaviin ammatteluihin ensisijaisesti tähtäävien. Tämä tukee toissijaisille ammattisuunnitelmille tehtyä työtehtävä- ja koulutustasotavoitevertailua (Taulukko 3), josta ilmeni näiden ryhmien alkutuotannon ulkopuolelle suuntautuvien ensisijaisten tavoitteiden asettuvan alkutuotannon puolelle suuntautuvia toissijaisia tavoitteita korkeammalle koulutus- ja työtehtävätasolle.

Ammattuuralle suuntauduttaessa peruskoulutusta seuraa ammattikoulutuksen hankkiminen. Alkutuotantoammatteluihin suuntautuvista oli 41 % jo saanut ammattikoulutusta, 44 % miehistä ja 35 % naisista. Suuntau-

tumisryhmittäin saatu ammattikoulutus jakautuu taulukon 5 mukaisesti.

Yleisintä ammattikoulutus oli toissijaisesti maatalouteen ja siis ensisijaisesti alkutuotannon ulkopuolelle suuntautuvien miesten ryhmässä, n. 57 %. Toiseksi yleisintä se oli ensisijaisesti maatalouteen suuntautuvilla, sekä miehillä että naisilla. Metsätalouteen suuntautuvat olivat selvästi vähemmän ammattikoulutusta saaneita. Taulukossa 6 esitetään saadun ammattikoulutuksen jakautuminen eri koulutusaloille.

Eniten oman ammatillisen suuntautumisen mukaista koulutusta olivat ehtineet hankkia maatalouteen suuntautuvat miehet, n. 36 %. Myös vaihtoehtoisesti metsä- tai maatalouteen suuntautuvilla miehillä oli verraten runsaasti maatalousalan koulutusta, n. 20 %:lla. Sen sijaan metsäalan koulutusta heistä oli ainoastaan 5 %:lla.

Naisilla ei ollut metsäalalle tähtäävää koulutusta lainkaan. Aiemminhan kävi ilmi, että he tähtäävät lähinnä alan korkeakoulutason opintoihin. Myös maatalousalan koulutusta oli maatalouteen suuntautuvilla naisilla vähän, 16 %:lla, ja se on jopa vähemmän kuin palvelualan koulutuksen saaneiden osuus, 21 %, tästä ryhmästä.

Jo hankittua metsäalan koulutusta tutkittuilla oli kaikkiaan melko vähän, metsätalouteen suuntautuvista miehistäkin vain 14 %:lla, ja kaikista alkutuotantoammatteluihin suuntautuvista 2 %:lla, kun heitä koko tutkittavasta joukosta on 27 %. Maatalousalan koulutusta saaneita on vastaavasti 19 % ja maatalouteen suuntautuvia 73 % tutkittavista. Osuuksien taustalla on nähtävissä metsäalalle hakeutuvien korkeampi peruskoulutustaso ja korkeampi työtehtävä- ja koulutustasotavoite.

Yleensäkin tutkittavien jo hankkima am-

Taulukko 5. Alkutuotantoammatteluihin suuntautuvien ammattikoulutus (%).
Table 5. Professional qualified.

Sukupuoli Sex	Ammattisuunnitelma — Professional plan					Yhteensä Total
	Metsätalous Forestry	Metsä- ja maatalous Forestry and agriculture	Toissijainen metsätalous Forestry as second choice	Maatalous Agriculture	Toissijainen maatalous Agriculture as second choice	
Naiset Female	0	0	13	43	32	35
Miehet Male	30	33	23	48	57	44
Yhteensä Total	38	30	21	47	46	41

Taulukko 6. Suoritettu ammattikoulutus elinkeinoittain.
Table 6. Professional qualification according to trades.

Suuntautumisryhmä Orientation group		Ammattisuunnitelma — Professional plan					
Sukupuoli Sex	Ammatti- koulutuksen ala Technical college line	Metsä- talous Forestry	Metsä- ja maatalous Forestry and agri- culture	Toissijainen metsätalous Forestry as second choice	Maatalous Agriculture	Toissijainen maatalous Agriculture as second choice	Yhteensä Total
Naiset Female	Metsätalous Forestry	0	0	0	0	0	0
	Maatalous Agriculture	0	0	0	16	2	9
	Jalostus Industry	0	0	0	6	6	5
	Palvelut Services	0	0	13	21	25	21
	Yhteensä % Total	0	0	13	43	32	35
Miehet Male	Metsätalous Forestry	14	5	1	0	0	3
	Maatalous Agriculture	3	20	0	36	13	22
	Jalostus Industry	10	5	19	8	35	14
	Palvelut Services	3	2	3	4	10	5
	Yhteensä % Total	30	33	23	48	57	44
Yhteensä Both	Metsätalous Forestry	12	5	1	0	0	2
	Maatalous Agriculture	3	19	0	30	8	19
	Jalostus Industry	9	5	16	8	22	12
	Palvelut Services	3	2	4	9	17	9
	Yhteensä % Total	28	30	21	47	47	41

mattikoulutus oli valtaosaltaan ns. alemman keskiasteen (kouluasteen) ammattikoulutusta. Niiden 41 %:n lisäksi, jotka olivat saaneet ammattikoulutusta, oli 8 % vastaajista parhaillaan koulutuksessa (16 % naisista ja 4 % miehistä), tai heillä oli koulutuspaikka tiedossa. Koulutuspaikat vastasivat sekä koulutusalan että -asteen puolesta tutkittavien ilmaismaisia ammatillisia suunnitelmia.

Saadun koulutuksen ja koulutuspaikkojen lisäksi tiedusteltiin edelleen tutkittavien koulutussuunnitelmia. Näitä oli koko aineistosta 35 %:lla, kun koulutus tai koulutuspaikka oli yhteensä 49 %:lla. Siten 16 % vastaajista oli ilman ammattikoulutusta eikä ilmaissut myöskään tulevaisuuden koulutussuunnitelmiaan. Sukupuolittain tämä jakautui siten, että naisilla oli ammattikoulutusta tai koulutuspaikka 51 %:lla ja koulutussuunnitelmia 46 %:lla ja näiden ulkopuolelle jäi 3 % tapauksista. Miehillä vastaavasti koulutusta tai

koulutuspaikka oli 48 %:lla ja suunnitelmia 30 %:lla, joten näiden ulkopuolelle jäi 22 % miehistä. Suunniteltu koulutus koulutusaloittain esitetään taulukossa 7.

Yleispiirteisesti voidaan todeta, että niillä ryhmillä, joilla oli niukasti hankittua ammattikoulutusta, oli suhteellisesti runsaimmin koulutussuunnitelmia, mikä on täysin odotettua. Tämä näkyy korostetusti esim. metsätalousammatteihin suuntautuvien naisten ryhmässä.

Toinen ilmiäyvä seikka on, että ilmaistut ammatinvalintasuunnitelma ja koulutussuunnitelma eivät kaikissa tapauksissa täysin vastaa toisiaan. Metsätalousammatteihin suuntautuvista 4 %:lla on muiden elinkeinojen piiriin tähtäävä koulutussuunnitelma ja maatalousalalle suuntautuvista vastaavasti 6 %:lla maatalousalan ulkopuolelle sijoittuva koulutussuunnitelma. Osuudet eivät kuitenkaan ole niin suuria, että niiden perusteella

Taulukko 7. Alkutuotantoammatteihin suuntautuvien koulutussuunnitelmat (%).
Table 7. Educational plans of those orientating into primary production.

Suuntautumisryhmä Orientation group		Ammattisuunnitelma — Professional plan					Yhteensä Total
Suku- puoli Sex	Suunniteltu ammattikoulu- tuksen ala Expected branch of professional education	Metsä- talous Forestry	Metsä- ja maatalous Forestry and agri- culture	Tois- sijainen metsätalous Forestry as second choice	Maatalous Agriculture	Tois- sijainen maatalous Agriculture as second choice	
Naiset Female	Metsätalous Forestry	73	25	13	0	0	5
	Maatalous Agriculture	0	50	0	32	3	18
	Jalostus Industry	0	0	0	2	1	1
	Palvelut Services	7	0	53	7	40	21
	Yhteensä % Total	80	75	66	40	44	46
Miehet Male	Metsätalous Forestry	36	3	10	1	1	8
	Maatalous Agriculture	0	22	0	20	4	12
	Jalostus Industry	2	0	18	1	9	4
	Palvelut Services	2	0	22	2	14	6
	Yhteensä % Total	40	25	50	24	28	30
Yhteensä Both	Metsätalous Forestry	40	5	11	1	0	7
	Maatalous Agriculture	0	24	0	23	4	14
	Jalostus Industry	1	0	15	2	6	4
	Palvelut Services	3	0	27	3	25	9
	Yhteensä % Total	44	29	53	28	35	35

voisi päätellä vallitsevan yleisempää epäjohdonmukaisuutta tutkittavien käyttäytymisessä.

Koulutuksen ja ammattisuunnitelmien samansuuntaisuudesta voidaan saada kokonaisnäkemys tarkastelemalla jo saadun ammattikoulutuksen, koulutuspaikkojen ja koulutussuunnitelmien yhteenlaskettuja koulutusaloittaisia osuuksia verrattuna ammattisuunnitelmiin. Tämä esitetään taulukossa 8.

Taulukon 8 vertailuselvelmästä havaitaan, että naisten kohdalla ammattiin suuntautuminen tapahtuu 90—100 %:sesti koulutuksen kautta. Miehillä osuus vaihtelee 52—86 %. Vähiten ammattikoulutukseen suuntautuneita ovat vaihtoehtoisesti metsä- ja maatalousalalle aikovat miehet. Aiemmin tämän ryh-

män havaittiin olevan myös peruskoulutustasoltaan vähiten koulutettu. Korkein koulutusaltuus on miesten ryhmässä toissijaisesti maatalousammatteihin suuntautuvilla, 86 %.

Taulukkojen 7—8 avulla voidaan tehdä myös päätelmä siitä, kuinka suuri osa toissijaisesti metsä- tai maatalousammatteihin suuntautuvista pitää näitä vaihtoehtoja ensisijaiseen nähden tasavertaisina asettamalla ne koulutuksellisesti ensisijaiseen asemaan. Näitä on 16 % metsäalaa ja 15 % maatalousalaa toisena vaihtoehtona pitävistä. Suuruusluokaltaan nämä ovat 10 % metsäalan ja 7 % maatalousalan ensisijaiseksi nimenneiden määristä sekä tarkoittaisivat n. 1 %-yksikön siirtymä alkuperäisten suuntautumisryhmien välisissä vahvuuksissa.

Taulukko 8. Alkutuotantoammatteihin suuntautuvat koulutusaloittain (%).
 Table 8. Those orientating into primary production according to their educational branches.

Suuntautumisryhmä Orientation group		Ammattisuunnitelma — Professional plan						
Sukupuoli Sex	Ammattikoulutuksen ala Technical college line	Metsätalous Forestry	Metsä- ja maatalous Forestry and agriculture	Toissijainen metsätalous Forestry as second choice	Maatalous Agriculture	Toissijainen maatalous Agriculture as second choice	Yhteensä Total	
Naiset Female	Metsätalous Forestry	80	25	13	0	0	5	
	Maatalous Agriculture	0	50	0	59	6	33	
	Jalostus Industry	13	0	0	9	8	8	
	Palvelut Services	7	25	73	31	83	52	
	Yhteensä % Total	100	100	90	99	97	98	
Miehet Male	Metsätalous Forestry	50	8	11	1	1	11	
	Maatalous Agriculture	3	42	0	56	17	34	
	Jalostus Industry	12	0	37	9	44	18	
	Palvelut Services	5	2	25	6	24	10	
	Yhteensä % Total	70	52	73	72	86	73	
Yhteensä Both	Metsätalous Forestry	52	10	12	1	0	10	
	Maatalous Agriculture	3	43	0	55	13	35	
	Jalostus Industry	18	5	32	14	30	18	
	Palvelut Services	6	2	32	13	44	22	
	Yhteensä % Total	80	60	76	83	87	83	

43. Sosio-ekonomisen tausta

Tutkittavien nuorten sosio-ekonomista taustaa tarkastellaan aluksi vanhempien elinkeinosta lähtien. Taulukosta 9 nähdään miten nuorten isät jakautuvat eri elinkeinoihin.

Taulukko 9 osoittaa, että maa- ja metsätalouden pääasiallinen rekrytointipohja on säilynyt maaseutuväestössä. Maatalouteen suuntautuvat ovat 60—70 %:sti lähtöisin alkutuotantokodeista ja noin puolella myös metsätalousryhmästä on samanlainen elinkeinotausta. Tämän vuoksi voidaankin todeta, että alkutuotantoammatteihin hakeutuminen on edelleen taustasidonnaista. Miehet ovat naisia taustasidonnaisempia ammatinvalinnassaan. Erikoisesti tämä on havaittavissa maatalouden kohdalla. Jos ajatellaan alku-

tuotantoelinkeinoja kokonaisuudessaan on naisista hiukan yli 40 %:lla alkutuotantotausta, mutta miehillä jopa 70 %:lla, joten lähes 2/3 kaikista niistä nuorista, jotka ajattelevat itselleen ammattia alkutuotantoelinkeinojen piiristä, ovat jo sieltä lähtöisin.

Millainen on sitten tutkittavien vanhempien sosiaaliasema. Kun käytetään Rauhalan 9-portaista sosiaaliluokitusta isän sosiaalisen statuksen mittarina, niin kolme neljäsosaa vastaajista kuuluu luokkiin 4—6, vajaa viidennes luokkiin 7—9 ja loput luokkiin 1—3. Tutkittavat ovat siis lähtöisin keskitason perheistä. Suuria eroja ryhmien välillä ei ole havaittavissa sosiaaliaseman suhteen. Ensi- ja toissijaisesti metsätalouteen haluavien ryhmässä on muihin ryhmiin verrattuna hiukan runsaammin sekä ylimpiin että alimpiin luokkiin kuuluvia.

Taulukko 9. Ammattitoiveet isän elinkeinon mukaan (%).
 Table 9. Professional expectations according to father's trade.

Sukupuoli/ isän elinkeino Sex/ father's trade	Ammattisuunnitelma — Professional plan					Yhteensä Total
	Metsä- talous Forestry	Metsä- ja maatalous Forestry and agri- culture	Toissijainen metsätalous Forestry as second choice	Maatalous Agriculture	Toissijainen maatalous Agriculture as second choice	
Naiset: <i>Female:</i>						
Maatalous Agriculture	13	50	33	34	41	36
Metsätalous Forestry	20	—	—	5	5	5
Jalostus Industry	40	—	30	22	19	22
Palvelut Services	20	25	27	22	29	22
Muut Other	7	25	20	16	13	15
Yhteensä Total	100	100	100	100	100	100
Miehet: <i>Male:</i>						
Maatalous Agriculture	34	76	24	80	67	65
Metsätalous Forestry	16	2	14	0	1	4
Jalostus Industry	16	2	18	4	9	8
Palvelut Services	18	3	30	5	12	11
Muut Other	16	17	14	10	11	12
Yhteensä Total	100	100	100	100	100	100
Molemmat sukupuolet: <i>Both sexes:</i>						
Maatalous Agriculture	32	74	26	68	55	57
Metsätalous Forestry	16	2	12	1	3	5
Jalostus Industry	18	2	18	9	13	11
Palvelut Services	18	5	29	9	16	13
Muut Other	15	17	15	12	12	13
Yhteensä Total	100	100	100	100	100	100

Sosiaaliseen asemaan kuuluu myös maatiiloilla asuvien kohdalla tilan koko. Taulukossa 10 on esitetty kotitilan peltopinta-ala tutkittavissa ryhmissä.

Runsas kolmannes tutkituista ei ole lähtöisin maatalouskodista. Ensi- ja toissijaisesti metsätalouteen hakeutuvissa ryhmissä osuus on yli puolet. Myös toissijaisesti maatalouteen haluavien ryhmässä on runsaasti ei-maatalouskodista lähtöisin olevia. Sen sijaan

maatalouteen haluavien ja vaihtoehtoisesti maa- tai metsätalouteen haluavien ryhmässä yli 70 % on kotoisin keski-suurelta tai sitä suuremmalta tilalta. Tutkittavien kotitiloista 40 %:lla ei ollut metsää. Saman verran oli niitä, joiden kotona oli alle 50 hehtaaria ja viidenneksen kotona oli yli 50 hehtaaria metsää. Runsaalla puolella ensi- tai toissijaisesti metsätalouteen haluavista ei ollut kotona metsää omistuksessaan. Sen sijaan joko maa- tai

Taulukko 10. Kotitilan peltopinta-ala (%).
Table 10. Field area of native farm.

Peltopinta-ala, ha <i>Field area in hectares</i>	Ammattisuunnitelma — <i>Professional plan</i>					Yhteensä <i>Total</i>
	Metsätalous <i>Forestry</i>	Metsä- ja maatalous <i>Forestry and agriculture</i>	Toissijainen metsätalous <i>Forestry as second choice</i>	Maatalous <i>Agriculture</i>	Toissijainen maatalous <i>Agriculture as second choice</i>	
Ei peltoa <i>No field area</i>	54	14	62	26	44	36
Alle 5 <i>Under 5</i>	9	4	9	4	7	6
5— 9	20	31	18	19	19	20
10—19	13	33	9	31	17	24
20—49	2	16	1	18	11	13
50—	1	—	1	1	1	1
Yhteensä <i>Total</i>	100	100	100	100	100	100

Taulukko 11. Isän koulutus (%).
Table 11. Father's education.

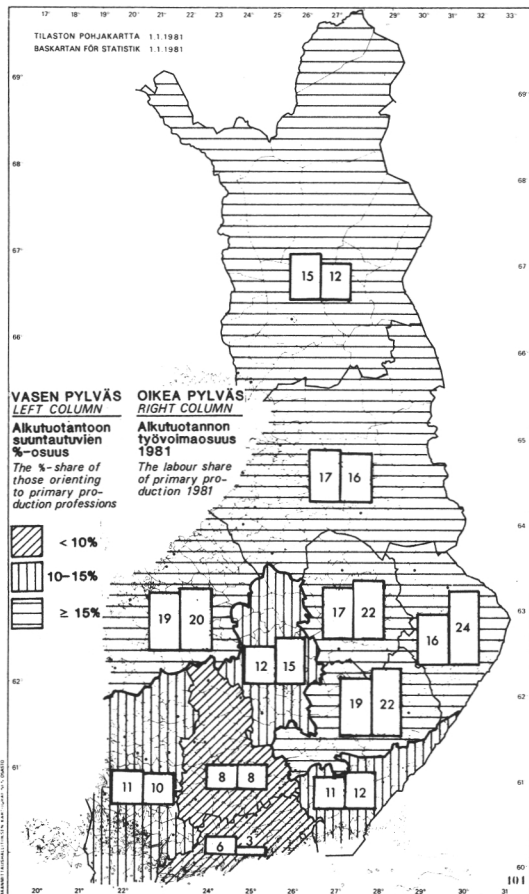
Isän koulutus <i>Father's education</i>	Ammattisuunnitelma — <i>Professional plan</i>					Yhteensä <i>Total</i>
	Metsätalous <i>Forestry</i>	Metsä- ja maatalous <i>Forestry and agriculture</i>	Toissijainen metsätalous <i>Forestry as second choice</i>	Maatalous <i>Agriculture</i>	Toissijainen maatalous <i>Agriculture as second choice</i>	
Kansakoulu tai osa siitä <i>Elementary school or part</i>	65	78	58	75	73	72
Keskikoulu tai osa siitä <i>Middle school or part</i>	2	5	4	3	6	4
Ylioppilas <i>Undergraduate</i>	1	—	3	1	1	1
Korkeakoulututkinto <i>Graduated</i>	5	2	6	2	2	3
Muu <i>Other</i>	16	4	20	11	13	13
Ei tietoa <i>Unknown</i>	11	11	8	7	5	7
Yhteensä <i>Total</i>	100	100	100	100	100	100

metsätalouteen haluavien ryhmässä lähes joka toisella oli kotona yli 50 hehtaaria metsää. Toiseksi suurinta oli kotitilan metsänomistus maatalouteen haluavien ryhmällä. Miehillä tiedusteltiin vielä tilan pääasiallista käyttötarkoitusta. Maatalouden harjoittaminen oli 64 %:lla, metsätalouden 2 %:lla, tasapuolisesti maa- ja metsätalouden harjoittaminen 27 %:lla ja asuminen 5 %:lla tilan pääasiallisena käyttötarkoituksena. 2 %:lla vastanneis-

ta käyttötarkoitus oli jokin muu tai he eivät osanneet sanoa sitä.

Vanhempien koulutus kuvastaa myös perheen sosio-ekonomista asemaa. Taulukossa 11 nähdään vastaajien isän koulutus tutkittavissa ryhmissä.

Tutkittavien vanhemmat edustavat niitä ikäluokkia, joissa suurin osa on saanut peruskoulutukseksi kansakoulun oppimäärän. Kansakoulun ylittävää koulutusta olivat

Kuva 2. Alkutuotantoon suuntautuvien nuorten prosenttiosuudet lääneittäin.

Figure 2. The percentage share of those orienting to primary production professions, by counties.

saaneet eniten metsätalousryhmiin kuuluvien vanhemmat ja näissä ryhmissä on myös eniten ylioppilas- ja korkeakoulututkinnon suorittaneita. Äidin koulutus noudattaa tutkittavissa ryhmissä samaa suuntaa kuin isän koulutus. Kansakoulun käyneiden ryhmä on hieman pienempi (68 %) kuin isän koulutuksen kohdalla ja vastaavasti keskikoulun käyneiden osuus suurempi (10 %).

44. Alueellinen tausta

Tutkittujen nuorten alkutuotantoeinkeinoihin kohdistuvan ammatillisen suuntautumisen alueellinen jakautuminen noudattaa hyvin pitkälle työllisen työvoiman alkutuotannon elinkeino-osuuden alueellista jakautumista. Tämä ilmenee siten, että alkutuotan-

tovaltaisissa osissa maata nuorten kiinnostus alkutuotantoammattajea kohtaan on suurempi ja vastaavasti vähemmän alkutuotantovaltaisilla alueilla kiinnostus on vähäisempää. Havaittu riippuvuus on luonnollista, ja erityin yllättävää olisi, jos näin ei olisi asianlaita maapohjaa hyödyntävässä ja siten suuresti maantieteellisistä seikoista riippuvassa alkutuotannossa.

Nuorten alkutuotantoeinkeinoihin kohdistuvan kiinnostuksen suuruuden suhteen maa voidaan jakaa lääniyksikköjä apuna käyttäen kolmeen alueeseen. Ensimmäisen alueen muodostavat Uudenmaan ja Hämeen läänit, joissa alkutuotantoeinkeinoihin suuntautuvia nuoria on alle 10 % ikäluokasta. Toisen alueen, jolla kiinnostus on suuruudeltaan 10:n ja 15 %:n välillä, muodostavat Turun ja Porin-, Kymen- ja Keski-Suomen läänit. Kolmannella alueella, joka muodostuu Vaasan-, Mikkelin-, Kuopion-, Pohjois-Karjalan-, Oulun- ja Lapin lääneistä, vaihtelee kiinnostus 15 ja 20 %:n välillä. Alueet ja alkutuotantoammattajeista kiinnostuneiden osuudet lääneittäin esitetään kuvassa 2. Samaan kuvaan on myös piirretty alkutuotannon työvoimaosuuksia kuvaavat pylväät prosenttiosuuksineen.

Prosenttiosuuksia vertailemalla voidaan havaita, että

- kiinnostuksen suuruus riippuu pääsääntöisesti alkutuotannon työvoimaosuudesta ko. alueella
- kiinnostuksen suuruuden mukaisesti muodostuu kolme erilaista aluetta ja
- lisäksi muodostuu myös toinen alueryhmitys, joka perustuu kiinnostuksen ja vallitsevan työvoimaosuuden keskinäiseen suhteeseen.

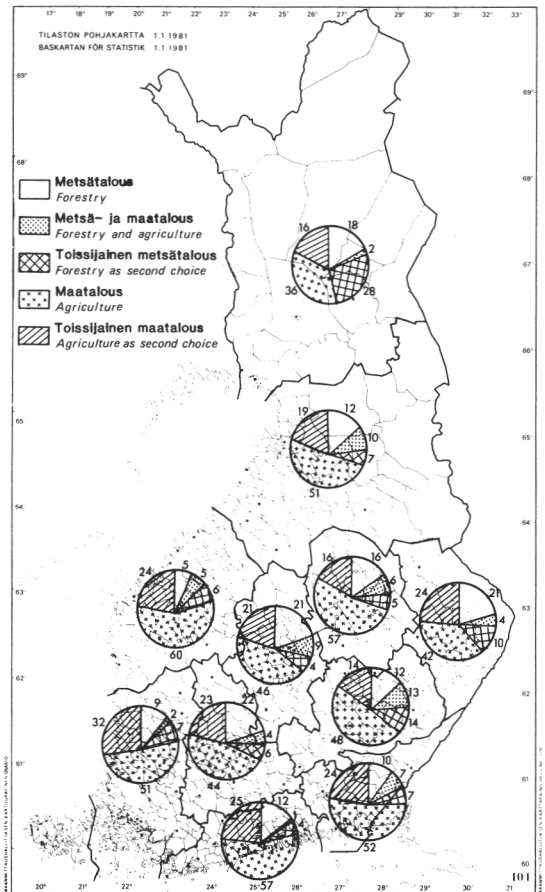
Lounais- ja Pohjois-Suomessa, Turun ja Porin-, Uudenmaan-, Hämeen-, Oulun- ja Lapin lääneissä alkutuotantoammattajeihin suuntautuvia on enemmän tai vähintään saman verran (Hämeen läänin alueella) kuin alkutuotantoeinkeinojen samanaikainen työvoimaosuus. Sen sijaan Väli-Suomen alueella Vaasan-, Keski-Suomen, Kymen-, Mikkelin-, Kuopion- ja Pohjois-Karjalan lääneissä alkutuotantoammattajeihin suuntautuvia on vähemmän kuin työvoimaosuus. Erotus näyttää pääsääntöisesti lisääntyvän alkutuotannon työvoimaosuuden kasvaessa ja itään päin siirryttäessä. Pohjois-Karjalan alueella ero on suurimmillaan. Alkutuotantoammattajeihin suuntautuvia on 16 % ikäluokasta ja samanaikainen alkutuotannon työvoimaosuus on 24 % (kuva 2).

Ilmiön selitys voisi olla se, että voimakkaasti alkutuotantovaltaisilla alueilla elinkeinorakenteen muutos on edelleen käynnissä, ja tämä heijastuu ammatillisen käyttäytymisen malliin. Ääritapaus toisesta päästä on Uudenmaan läänin alue, jossa alkutuotantoammattaihin halukkaita on kaksi kertaa enemmän kuin nykyinen työvoima-osuus edellyttäisi. Täällä taas syynä voi olla se, että elinkeinorakenteen muutos on loppuun viety, muilla elinkeinoaloilla vallitsee suuri työttömyys, etenkin nuorisotyöttömyys, ja alkutuotantoammatti voidaan sen takia nähdä enemmän varmuutta antavana.

Kun ammatillisen suuntautumisen jakautumista eri alkutuotantoammattien kesken tarkastellaan alueittain, voidaan tehdä seuraavat havainnot. Maatalousammattien kiinnostus on dominoiva pääsääntöisesti maan länsi- ja eteläosissa ja metsäammattit ovat voimakkaimmin esillä Keski- ja Itä-Suomessa. Metsä- ja maatalouden kombinaatio ammattisuunnitelmana keskittyy akselille Mikkelin, Keski-Suomen ja Oulun lääni, joiden alueella tämän yhdistelmän suosio on 13 %, 9 % ja 10 % alkutuotantoammattaihin suuntautuvien määrästä. Esim. Uudenmaan läänin alueella tämän ammattiyhdistelmän suosio oli vastaavasti vain 1 %. Kuvassa 3 esitetään ammatillisen suuntautumisen prosenttinen jakautuminen eri alkutuotantoammattien osalle lääneittäin.

Kuvasta 3 voidaan edellä esitetyn lisäksi huomata eräitä alueellisia erityispiirteitä. Näitä ovat mm. Vaasan läänin alueella havaittu alkutuotantoammattaihin suuntautumisen jakautuminen, joka edustaa suurinta maatalousammattien dominanssia, kaikkiaan 84 % tutkitusta ryhmästä. Metsätalousammattaihin on kaikkiaan suuntautumassa korkeintaan 16 % tutkituista, ja näistäkin vain 1/3 ensisijaisesti. Toinen kolmasosa edustaa metsä- ja maatalousammattaihin vaihtoehtoisesti hakeutuvia ja loput 1/3 metsäammattaihin toissijaisesti hakeutuvia.

Muista poikkeava on myös maan pohjoisimpien osien tilanne. Lapin läänin alueella on maatalousammattaihin suuntautuvien osuus alhaisin, ensisijaisten osuus on 36 % ja toissijaisten 16 %. Metsätalouteen suuntautuvien osuudeksi jää siten 48 %, joka on korkein osuus koko maassa. Ensisijaisesti metsäammattaihin suuntautuvia on kuitenkin vain 18 %-yksikköä ja toissijaisesti suuntautuvia 28 %-yksikköä, jonka kaltaista suhdet-

Kuva 3. Alkutuotantoon suuntautuvat preferenssiryhmittäin ja lääneittäin.

Figure 3. Those orienting to primary production professions, by preference groups and by counties.

ta ei muualla maassa esiinny. Muualla maassa toissijaisesti metsäammattaihin suuntautuvia on keskimäärin noin puolet ensisijaisesti suuntautuvien määrästä. Lapin läänin alueella metsäalalle suuntautuminen nimenomaan toisena ammatillisena vaihtoehtona on siten voimakkaimmin esillä.

Edellä esitettyä pohdittaessa kannattaa ottaa huomioon Lapin lääni voimakkaimpana valtion metsätalouden alueena ja Vaasan läänin ominaispiirteenä on vähämetsäisin alue. Vielä on syytä panna merkille yksi alueellinen erityispiirre, joka koskee Mikkelin läänin aluetta. Maa- ja metsätalousammattaihin suuntautuvien osuudet ovat suhteellisen lähellä koko maan keskimääräistä jakaumaa, mutta metsäalalle suuntautuvien sisäinen ryhmittymisen sensijaan on jonkin verran poikkeuksellinen. Täällä ensisijainen,

vaihtoehtoinen ja toissijainen ryhmä ovat miltei tasasuuria, osuudet ovat 12 %, 13 % ja 14 %. Jakauman perusteella, ja sitä muiden alueiden jakaumiin verrattaessa, voidaan päätellä, että Mikkelin läänin alueella metsäalalle suuntautuvista keskimäärin vähäisin osa pitää metsäammattia ensisijaisena ja päätoimisena ammatillisena tavoitteena. Tällä alueella maa- ja metsätyön toisiaan korvaavaksi näkee omissa suunnitelmissaan useampi kuin maan muilla alueilla, yhteensä 13 % alkutuotantosektorille suuntautuvista.

Kaiken kaikkiaan alkutuotantoammatteihin suuntautumisessa havaitut alueelliset erot voidaan katsoa pitkälle alueiden elinkeinorakenteesta ja maantieteellisistä eroista johtuviksi. Yleistykseenä voidaan sanoa, että etelä- ja länsirannikoilla maatalous on alkutuotantoammatteihin suuntautumisessa miltei yksinomaisesti dominoivana (82—84 %) ja sisämaassa ja pohjoisessa metsätalouteen suuntautuvien ryhmät tulevat merkityksellisemmiksi osuuksiltaan.

Myös sukupuolen mukaan tarkasteltuna on havaittavissa joitakin alueellisia eroja alkutuotantoammatteihin hakeutumisessa. Sen lisäksi, että naisten kiinnostus alkutuotantoammattien sisällä kohdistuu lähes 90 %:sti maatalouden suuntaan, on havaittavissa metsätalouteen kohdistuvassa kiinnostuksessa selvä ero maan maatalous- ja metsätalousvaltaisten alueiden välillä. Läänittäin ryhmiteltynä on naisten kiinnostus metsäammattaja kohtaan selvästi merkittävämpää Uudenmaan-, Kymen-, Mikkelin-, Kuopion- ja Pohjois-Karjalan läänien alueella kuin muissa osissa maata. Edellä esitetyllä itäisen Suomen alueella se on määrältään yli 10 %:n luokkaa ollen suurimmillaan Kymen läänin alueella 21 %. Muualla, Länsi- ja Pohjois-Suomen alueella osuus jää alle 10 %:n.

Miesten osalta alkutuotantoammatteihin suuntautumisen alueelliset eroavuudet noudattavat edellä esitettyjä koko aineistosta tehtyjä johtopäätöksiä. Miesten osuushan oli 74 % tutkittavista, joten tämä on sen takia itsestään selvää. Jotkin alueelliset erot olisivat olleet pelkästään miesaineiston perusteella tarkasteltuna selvästi korostuneempia kuin molempia sukupuolia yhdessä tarkastellen saadut, mutta erot ovat kuitenkin kaikissa tapauksissa samansuuntaisia.

Jos alueellisen tarkastelun lähtökohdaksi

otetaan asuinpaikkakunnan laatu, voidaan esittää seuraavat huomiot. Kun asuinpaikan yhdyskuntatyyppi luokiteltiin neliportaisesti suuriin kaupunkikeskuksiin, pieniin kaupunkikeskuksiin, kirkonkyliin ja muihin taajamiin ja lopuksi maaseudun haja-asutusalueeksi (eli puhtaaksi maaseudeksi), sijoituivat tutkittavat ryhmät tälle asuinpaikan kaupunkimaisuus- maaseutuakselille siten, että eniten maaseututaustaisia olivat vaihtoehtoisesti metsä- tai maatalousammatteihin suuntautuvat. Heistä oli 83 % peräisin puhtaalta maaseudulta, miehistä jopa 88 %. Toiseksi maaseutumaisin oli asuinpaikan perusteella ensisijassa maatalouteen suuntautuvat. Heistä asui maaseudun haja-asutusalueella 63 %, miehistä 69 %. Tämän lisäksi oli edelleen 23 %:lla asuinpaikka maaseudun taajamassa.

Myös toissijaisesti maatalousammatteihin hakeutuvat olivat yli puolessa tapauksista puhtaalta maaseudulta peräisin, koko aineistosta 52 % ja miehistä 56 %. Kuitenkin myös kaupunkitaustaisuus oli tässä ryhmässä myös huomattavaa, keskimäärin 27 %. Metsätalousammatteihin suuntautuvien ryhmät olivat keskimäärin asutuskeskustaustaisempia kuin maatalousammatteihin suuntautuvat. Näihin ryhmiin kuuluvista oli noin 40 % taustaltaan maaseudun haja-asutusalueelta peräisin. Maaseudun taajamissa asui noin 35 % ja kaupunkitaustaisia oli 23 % ensisijaisten ja 33 % toissijaisten ryhmässä.

Alkutuotantoammatteihin suuntautuvat naiset olivat kaikissa ryhmissä miehiä enemmän kaupunkitaustaisia. Näin oli etenkin ensisijaisesti metsäalalle suuntautuvilla, joista yli puolet oli kaupungeista. Myös maatalousalalle suuntautuvista naisista kolmannes oli kaupunkilaisia.

Samansuuntainen tulos saadaan taustaympäristön vaikutuksesta, jos tarkastellaan asumismuodon eroja tutkittujen ryhmien välillä. Tässäkin vaihtoehtoisesti metsä- ja maatalouteen suuntautuvat osoittautuvat eniten maataloilta lähtöisin oleviksi, noin 90 % tapauksista, kun taas metsätalouteen suuntautuvien asumisympäristö oli eniten kerrostalovaltainen. Asumismuodon kerrostalovaltaisuus korostui naisten kohdalla vastaavalla tavalla kuin oli laita asuinpaikan yhdyskuntatyyppiin kaupunkimaisuudenkin suhteen.

5. YKSILÖLLISET TAVOITTEET AMMATILLISESSA SUUNTAUTUMISESSA

51. Yhdistetyt muuttajat

Koska tutkimuksen aineisto käsitti niin runsaasti havaintoja ja muuttujia, täytyi analysiä tiivistää. Faktorianalyysillä luotiin yleiskatsaus käytettävissä olevaan muuttujajoukkoon. Faktoreita tarkastelemalla pyrittiin saamaan selville muuttujien keskinäinen ryhmittäminen ja liittyminen suuremmiksi asiakokonaisuuksiksi. Koko aineistolle tehdyssä faktorianalyysissä muodostui 14 faktoria. Niiden sisältö esitetään taulukossa 12.

Ensimmäisen faktorin nimeksi annettiin ”vaihtoehtoinen ammatti”. Sille latautuneet alkuperäiset muuttajat antavat faktorille sisällöksi vastaajien mielikuvan toissijaisesta ammattitoiveesta ja sen sisällöstä. Kuten aiemmin todettiin saattaa toissijainen ammattitoive olla monelle se lopullinen tuleva ammatti, jos ensisijainen tavoite edustaa ns. unelma-ammattia. Muut faktorianalyysissä muodostuneet faktorit voidaan jakaa neljään ryhmään. Ensimmäisen ryhmän muodostavat tutkittavien alueellista taustaa ja asuinympäristöä kuvaavat faktorit. Toisen ryhmän muodostavat ammattikoulutusta, jo hankittua tai suunniteltua, sisältävät faktorit. Näiden faktoreiden sisältö tukee edellisessä analyysivaiheessa saatuja tuloksia.

Kolmas faktoriryhmä liittyy niihin alkuperäisiin muuttujiin, jotka käsittelevät vastaajien henkilö- ja lähtötaustaa. Tällaisia ovat faktori 9 ”koulumenestys”, faktori 11 ”sukupuoli”, faktori 13 ”sosiaaliluokka” ja faktori 14 ”perheellisyys”. Nämä faktorit nousevat analyysissä vähemmän merkittävästi esiin kuin edelliset faktoriryhmät. Sen sijaan arvomuuttajat näyttävät nousevan merkittävästi esiin faktorianalyysissä. Alkutuotanto-ammatteihin hakeutuvat nuoret arvostavat kotipaikkakunnalle jäämistä ja haluavat sopeutua sen tarjoamiin mahdollisuuksiin, joskin taustalla on myös jonkinlaista vaivannäön minimointia kuten ”kotipaikkakunnalla pysyminen” -faktorin sisällöstä ilmenee. ”Yrittäjäasenteet”-faktori tukee edellisen faktorin sisältöä ja näin kuva yrittäjyydestä

muodostuu maatalousyrittäjyyteen liittyväksi. ”Turvallisuushakuisuus”-faktorin sisältö kuvastaa, että tulevan ammatin tarjoamia mahdollisuuksia punnitaan pitkällä tähtäyksellä eikä riskin ottaminen kuulu kuvaan, vaikka yrittäjyyteen muutoin suhtaudutaan myönteisesti. ”Ammatin sosiaalinen arvostus”-faktori kuvaa nimensä mukaisesti sitä, että tulevan ammatin halutaan olevan hyväksytty sosiaalisessa ympäristössä.

52. Ammatilliset tavoitteet

Kun tavoitetaso aiemmin määriteltiin, katsottiin sen muodostuvan sen mukaan, mitä yksilö arvostaa sekä niiden mahdollisuuksien mukaan, jotka yksilö katsoo itsellään olevan tavoitteen saavuttamiseksi.

Ammatillisen suuntautumisen tavoitteen selittämistä jatkettiin faktorianalyysin jälkeen erotteluanalyysillä. Erotteluanalyysi suoritettiin tutkittaville ryhmille koko aineistossa. Faktorianalyysillä muodostettuja faktoripistemääräarvoisia yhdistettyjä muuttujia, faktoreita, käytettiin selittävinä muuttujina erotteluanalyysissä. Askeltavassa erotteluanalyysissä valikoituivat muuttajat erottelufunktioihin siinä järjestyksessä kuin ne lisäsivät kokonaiserotteluvoimakkuutta.

Molemmat sukupuoli- ja sukupuoli-aineiston erotteluanalyysissä oli mukana 14 muuttujaa. Näistä muuttujista karsiutui kuitenkin pois 6 muuttujaa: faktori 5 oli ”kotipaikkakunnalla pysyminen”, faktori 8 ”turvallisuushakuisuus”, faktori 9 ”koulumenestys”, faktori 12 ”ammatin sosiaalinen arvostus” ja faktorit 13 ja 14 eli ”vanhempien sosiaalinen status- ja perheellisyysfaktori”.

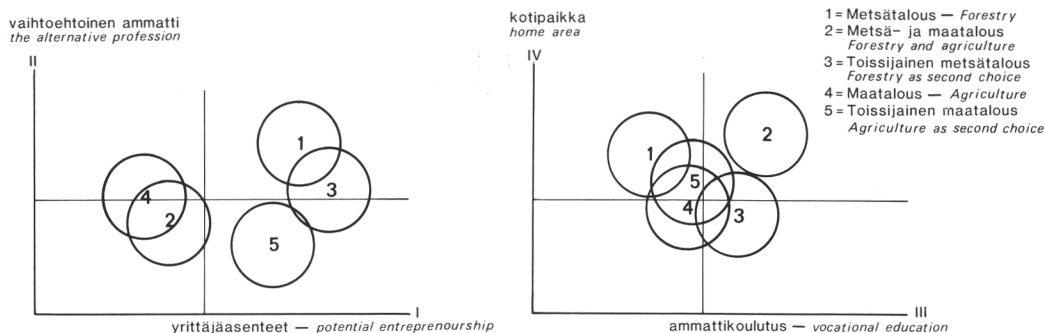
Muuttujien valikoitumisjärjestys erottelufunktioihin muodostui seuraavanlaisiksi. Tärkeimmät erottelevat muuttajat olivat ”yrittäjäasenteet”, ”vaihtoehtoinen ammatti” ja ”sukupuoli”. Sen jälkeen tulevat ”jatkokoulutus suunnitelmat”, ”ammattikoulutus”, ja ”asuinympäristö”.

Taulukko 12. Faktorit ja niille latautuneet muuttujat, koko aineisto.
 Table 12. Principal component varimax model of primary sector orientated applicants.

Faktorin no. Factor's number	Faktorin nimi Factor's name	Muuttujat Variables	Lataukset Loadings
1	VAIHTOEHTOINEN AMMATTI ALTERNATIVE PROFESSION	Toissijainen ammatin taso	0,764
		Toissijaisen ammatin ensimmäinen hyvä ominaisuus	0,744
		I huono ominaisuus	0,717
		II huono ominaisuus	0,641
		II hyvä ominaisuus	0,620
2	KOTIPAIKKA HOME AREA	Asuinlääni	0,945
		Työvoimapiiri	0,925
		Syntymälääni	0,910
3	ASUINYMPÄRISTÖ DWELLING ENVIRONMENT	Asuinkunnan kuntamuoto	0,802
		Asuinyhdyskunnan tyyppi	0,770
		Syntymäkunnan kuntamuoto	0,726
		Asuinmuoto	0,683
4	AMMATTIKOULUTUS VACATIONAL EDUCATION	Suoritettu ammattikoulutus	0,943
		Ammattikoulutuksen aste	0,942
		” ala	0,830
5	KOTIPAIKKAKUNNALLA PYSYMINEN PERMANENCE OF RESIDENCE	Koulutus kotipaikkakunnalla	0,712
		Työnsaantimahdollisuudet kotipaikkakunnalla	0,705
		Lyhyt koulutusaika	0,643
		Työnsaantimahdollisuudet yleensä	0,590
		Alalle pääsy helppo	0,505
6	AMMATTIKOULUTUSSUUNNITELMAT DESIRED EDUCATIONAL LEVEL	Koulutuksen aste	0,802
		Koulutuksen ala	0,751
		Koulutukseen hakeutumattomuus	-0,672
7	YRITTÄJÄASENTEET POTENTIAL ENTREPRENEURSHIP	Mahdollisuus työskennellä kotona	0,766
		Suvun perinteen jatkaminen	0,748
		Mahdollisuus siirtyä yrittäjäksi	0,717
		Yrittäjäksi ryhtyminen	—
8	TURVALLISUUSHAKUISUUS SECURITY	Toimeentulon varmuus tulevaisuudessa	0,857
		Kohtuullinen toimeentulo	0,725
		Varmuus työpaikan säilyttämisestä	0,708
		Mahdollisuus uralla etenemiseen	—
9	KOULUMENESTYS EDUCATIONAL SUCCESS	Lukuaineiden keskiarvo	0,945
		Kaikkien aineiden keskiarvo	0,939
10	JATKOKOULUTUSSUUNNITELMAT DESIRED FURTHER EDUCATION	Jatkokoulutustaipaikan ala	0,915
		” aste	0,895
		Hakeutumattomuus jatkokoulutukseen	—
11	SUKUPUOLI SEX	Sukupuoli	0,731
		Kirjalliset harrastukset	0,714
		Tekniset harrastukset	0,705
12	AMMATIN SOSIAALINEN ARVOSTUS ESTIMATION OF PROFESSIONAL STATUS	Tovereiden osoittama arvostus	0,857
		Työnantajan osoittama arvostus	0,790
		Kuuluminen työyhteisöön	0,562
13	SOSIAALILUOKKA SOCIAL STATUS	Äidin ammatin hierarkiataso	0,807
		Isän ammatin hierarkiataso	0,768
		Vastaajan peruskoulutus	-0,256
		Kotitilan metsäpinta-ala	-0,412
14	PERHEELLISYYS FAMILY	Lasten lukumäärä	0,875
		Siviilisäätö	0,825

Taulukko 13. Erotteluanalyysin muuttujien kertoimet eri erottelufunktioilla.
Table 13. Coefficients of discrimination for factor scores.

Muuttuja Variable	I erottelu- ulottuvuus Discrimination	Kertoimet — Coefficients			
		II erottelu- ulottuvuus Discrimination	III erottelu- ulottuvuus Discrimination	IV erottelu- ulottuvuus Discrimination	
Faktori — factor 1	0,49001	0,84523	0,44742	0,04620	
Faktori — factor 2	0,12060	0,09264	0,41678	0,33792	
Faktori — factor 3	0,24595	0,06103	0,26952	0,61951	
Faktori — factor 4	0,05742	0,36074	0,54385	0,06310	
Faktori — factor 6	0,35093	0,08992	0,01881	0,58661	
Faktori — factor 7	0,97735	0,27622	0,27924	0,37944	
Faktori — factor 10	0,18828	0,09390	0,18001	0,08552	
Faktori — factor 11	0,17237	0,48403	0,45812	0,14632	

Kuva 4. Tutkittavien ryhmien sijoittuminen erottelu-ulottuvuuksille.
Figure 4. Location of study groups in discriminant space.

Kokonaisselitysaste oli erotteluanalyysissä melko hyvä, 72 %. I erottelufunktio otti 62,5 % kokonaiserottelusta, II erottelufunktio 25 %, kolmas 9 % ja neljäs erottelufunktio 3,5 % kokonaiserottelusta. Kanonisista korrelaatioista voidaan päätellä, että ryhmät eroavat hyvin toisistaan ensimmäisellä (0,56) ja toisella (0,40) erottelu-ulottuvuudella ja ovat melko päällekkäisiä kolmannella (0,25) ja neljännellä (0,15) erottelu-ulottuvuudella.

Erottelufunktioiden sisältöä tulkitaan faktoreiden tavoin funktioilla esiintyvien muuttujien kertoimien avulla. Erotteluanalyysin muuttujien kertoimet eri erottelufunktioilla esitetään taulukossa 13. Korkein kerroin I erottelufunktiolla liittyi yrittäjyyteen. Tällä erottelu-ulottuvuudella ryhmät sijoittuvat siten, että yrittäjämäisyys vähenee siirtäessä maataloutta sisältävistä ryhmistä metsätalouteen päin (kuva 4).

Toisen erottelu-ulottuvuuden muodostaa jo edellä mainittu ”vaihtoehtoinen ammatti”. Sen sisältönä on toissijaisen ammattitöiden hierarkiatasto ja tämän ammatin hyvät ja

huonot ominaisuudet. ”Vaihtoehtoinen ammatti” on siis jonkinlainen mielikuva tästä ammatista. Tällä erottelu-ulottuvuudella toissijaisesti maatalouteen ja joko metsä- tai maatalouteen haluavat edustavat niitä, joille ”vaihtoehtoinen ammatti” on tärkeämpi kuin muille ryhmille ja ensisijaisesti metsätalouteen hakeutuvat sen sijaan kokevat sen vähiten merkittäväksi.

Kolmannen erottelu-ulottuvuuden sisältö on ammattikoulutus (kuva 4). Se muodostuu saadusta ammattikoulutuksesta, sen alasta ja asteesta. Tässä ryhmät poikkeavat toisistaan siten, että ensi- ja toissijaisesti maatalouteen ja ensisijaisesti metsätalouteen hakeutuvat ryhmät ovat jo saaneet hiukan enemmän ja korkeampiasteista oman alansa ammattikoulutusta kuin muut ryhmät ja tämä vaikuttaa ammatilliseen suuntautumiseen. Vaihtoehtoisesti maa- ja metsätaloussammattiin hakeutuvat poikkeavat selvästi matalimman koulutustason suuntaan. Ryhmät ovat kuitenkin jo melko päällekkäisiä tällä erottelu-ulottuvuudella. Neljännen erottelu-ulottuvuuden ni-

Taulukko 14. Suhtautuminen yrittäjyyteen (miesaineisto).
Table 14. Attitudes to enterprising (males).

Itsenäiseksi yrittäjäksi ryhtyminen <i>Likelihood</i>	Ammattisuunnitelma — <i>Professional plan</i>					Yhteensä <i>Total</i>
	Metsä- talous <i>Forestry</i>	Metsä- ja maatalous <i>Forestry and agri- culture</i>	Toissijainen metsätalous <i>Forestry as second choice</i>	Maatalous <i>Agriculture</i>	Toissijainen maatalous <i>Agriculture as second choice</i>	
Erittäin todennäköistä <i>Very probable</i>	9	56	4	55	17	37
Melko todennäköistä <i>Quite probable</i>	13	37	28	36	50	34
Tuskin luultavaa <i>Not probable</i>	74	7	63	8	30	27
Mahdotonta <i>Impossible</i>	5	—	5	1	3	2
Yhteensä <i>Total</i>	100	100	100	100	100	100

meksi tulee ”kotipaikka”, mutta tässä ryhmät sijoittuvat jo niin päällekkäin, ettei huomattavia eroja esiinny, mutta ryhmien sijainti erottelu-ulottuvuudella tukee karttakuvien perusteella tehtyjä johtopäätöksiä.

Itsenäiseksi yrittäjäksi ryhtyminen ja suhtautuminen yrittäjyyteen nousee merkittävästi esiin tarkasteltaessa alkutuotantoammatteihin hakeutuvia. Kuten edellä todettiin, yrittäjyys muodosti oman faktorinsa ja erotelu-ulottuvuuden. Taulukosta 14 nähdään kuinka todennäköisenä tutkittavat pitävät itsenäiseksi yrittäjäksi ryhtymistä omalta kohdaltaan.

Miesten kohdalla suhtautuminen itsenäiseksi yrittäjäksi ryhtymiseen jakaa alkutuotantoon haluavat nuoret selvästi maa- ja metsätalouteen haluaviin ryhmiin, mikä havaittiin jo erotteluanalysissä. Ne ryhmät, joissa maatalous on joko ensi- tai toissijaisena ammattitavoitteenä, pitävät itsenäiseksi yrittäjäksi ryhtymistä omalta kohdaltaan huomattavasti todennäköisempänä kuin toisen palvelukseen menemistä, kun taas metsätalouteen halukkaiden kohdalla asia on aivan päinvastoin. Tämä tuntuu hyvin luontevalta, kun otetaan huomioon maa- ja metsätalouden palveluksessa olevien ammattiasema.

Korrelaatiokertoimista päätellen yrittäjyys korreloi miehillä korkeimmin selitettävän muuttujan lisäksi seuraavien muuttujien kanssa:

— mahdollisuus työskennellä kotona	0,500
— suvun perinteen jatkaminen	0,485
— sijoittumismahdollisuudet toiveammattiin	0,382
— maatilan peltoala	0,375
— nykyisen ammatin ala	0,365
— yrittäjäsukulaiset	0,356
— asumismuoto	0,310

Nämä yrittäjyyteen korreloivat tekijät liittyvät kaikki tutkittavien taustaan. Konkreettisina asioina löytyvät peltopinta-ala, jonka kasvaessa yrittäjämönteisyys lisääntyy, nykyinen ammatti, yrittäjäsukulaiset ja asumismuoto. Arvostus kotona työskentelemistä kohtaan, toiveammatin saavutettavuus ja suvun perinteen jatkaminen taas ilmentävät kodin henkistä taustaperinnettä. Kuva yrittäjyydestä muodostuu siis taustasidonnaiseksi, mikä onkin ollut normaali käytäntö maatalousyrittäjyyden kohdalla. Tätä tukee sekin, että isän ammatin elinkeino on 65 %:lla tutkittavista maatalous.

Naisten kohdalla suhtautuminen yrittäjyyteen näyttää samanlaiselta, joskaan maatalouden ja metsätalouden piiriin haluavien erot eivät ole yhtä jyrkät. Korrelaatiot jäävät naisaineistossa pienemmiksi, mutta yrittäjyyden kuva on samanlainen kuin miesaineistossa.

53. Ammatillisten tavoitteiden saavutettavuus

Tutkittavilta pyydettiin arviota siitä, miten he katsovat saavuttavansa valitsemansa am-

Taulukko 15. Sijoittumismahdollisuus toiveammattiin.
 Table 15. Possibilities to enter the expected profession.

Sijoittumis- mahdollisuus Possibilities	Ammattisuunnitelma — Professional plan					Yhteensä Total
	Metsä- talous Forestry	Metsä- ja maatalous Forestry and agri- culture	Toissijainen metsätalous Forestry as second choice	Maatalous Agriculture	Toissijainen maatalous Agriculture as second choice	
<i>Nainen: Female:</i>						
Hyvä Good	33	25	14	43	30	36
Keskinkertainen Medium	53	50	79	49	56	53
Huono Poor	13	25	7	8	13	11
<i>Mies: Male:</i>						
Hyvä Good	37	68	31	68	26	52
Keskinkertainen Medium	53	32	52	27	55	39
Huono Poor	10	—	17	5	19	9
<i>Molemmat sukupuolet: Both sexes:</i>						
Hyvä Good	37	65	28	61	28	48
Keskinkertainen Medium	52	33	57	33	55	43
Huono Poor	10	2	15	6	17	9

matit. Taulukosta 15 nähdään, millaisena he näkevät mahdollisuutensa sijoittua toiveammattiin.

Miehet pitävät mahdollisuuksiaan sijoittua haluamaansa ammattiin parempina kuin naiset, mutta yllättävän harva pitää mahdollisuuksiaan huonona. Parhaimpina näkevät mahdollisuutensa ensisijaisesti maatalouteen haluavat, etenkin miehet ja sekaryhmä metsä- tai maatalouteen haluavat. Eniten mahdollisuuksiaan huonona pitäviä löytyy niistä, jotka haluavat toissijaisesti alkutuotannon palvelukseen. Jos tutkittavat eivät sijoitu toiveammattiin niin heidän arviointinsa mahdollisuudesta sijoittua toissijaiseen ammattiin esitetään taulukossa 16.

Yleensä tutkittavat pitävät mahdollisuuksiaan sijoittua toissijaiseen ammattiin hiukan huonompina kuin toiveammattiin. Saattaa olla, että ne, jotka ovat jo päässeet haluamalleen alalle, vääristävät tämän kohdan tuloksia, koska kysymys ei ole heidän kohdallaan relevantti. Ainoastaan ensisijaisesti metsätalouteen hakeutuvat naiset ja toissijaisesti maatalouteen hakeutuvat miehet pitivät

mahdollisuuksiaan toissijaisen ammatin kohdalla parempina kuin toiveammatin kohdalla. Alkutuotantoon hakeutuvat nuoret ovat siis toiveikkaita sijoittumisensa suhteen. Millainen on sitten heidän tavoitteensa lähtötasoon verrattuna? Taulukossa 17 on käytetty Rauhalan 9-portaista sosiaaliluokitusta siten, että vastaajan toiveammatin hierarkiatasosta on vähennetty lähtötasona isän ammatin hierarkiataso.

Koko aineistossa noin puolella vastaajista säilyisi hierarkiataso samana verrattuna lähtötasoon. Lukuja tarkasteltaessa täytyy pitää mielessä se, että vastaajien isät ovat olleet työelämässä jo vuosikymmeniä ja tutkittavat nuoret joko pyrkimässä sinne tai juuri astuneet työelämään. Tämän vuoksi heillä ei vielä ole tapahtunut uralla etenemistä, kuten isien kohdalla on tapahtunut.

Miehistä yli kaksi kolmasosaa sijoittuisi taulukon 17 mukaan samalle tai korkeammalle hierarkiatasolle kuin isänsä. Naisilla taas vastaava osuus on hiukan yli puolet. Kaikkein eteenpäinpyrkivimpiä ovat toissijaisesti maatalouteen haluavat molemmilla

Taulukko 16. Sijoittumismahdollisuudet toissijaiseen ammattiin.
 Table 16. Possibilities to enter an alternative profession.

Sijoittumis- mahdollisuus <i>Possibilities</i>	Ammattisuunnitelma — <i>Professional plan</i>					Yhteensä <i>Total</i>
	Metsä- talous <i>Forestry</i>	Metsä- ja maatalous <i>Forestry and agri- culture</i>	Toissijainen metsätalous <i>Forestry as second choice</i>	Maatalous <i>Agriculture</i>	Toissijainen maatalous <i>Agriculture as second choice</i>	
Nainen: <i>Female:</i>						
Hyvä <i>Good</i>	36	—	8	29	25	26
Keskinkertainen <i>Medium</i>	57	100	61	51	59	56
Huono <i>Poor</i>	7	—	31	20	16	18
Mies: <i>Male:</i>						
Hyvä <i>Good</i>	18	40	33	27	50	34
Keskinkertainen <i>Medium</i>	54	53	44	54	40	49
Huono <i>Poor</i>	28	7	23	19	10	17
Molemmat sukupuolet: <i>Both sexes:</i>						
Hyvä <i>Good</i>	21	37	29	28	39	32
Keskinkertainen <i>Medium</i>	54	56	47	53	49	51
Huono <i>Poor</i>	25	7	24	19	12	17

sukupuolilla sekä miehistä metsätalouteen suuntautuvat. Maatalouteen haluavien kohdalla on myös runsainta saman hierarkiata-son säilyttäminen kuin isällä, mikä johtuu suurelta osalta siitä, että Rauhalan sosiaali-
 luokituksessa maanviljelijän hierarkiata-
 so määrätty tilan peltohehtaarien mukaan, ja siten tämän luokituksen perusteella hierar-
 kiata-
 so periytyy isältä pojalle.

Metsätalouteen sijoittuvien kohdalla tulee esille juuri tuo edellä mainittu aloittelisuus

työelämässä. Puolet miehistä ja yli kaksi kolmasosaa naisista sijoittuisi alemmalle hierarkiata-
 so-
 lle kuin isänsä. Sama on havaittavissa toissijaisesti metsätalouteen haluavien kohdalla. Osa tästä selittyy paljolti Rauha-
 lan luokitukselta johtuvaksi. Metsätalouden suoritus-
 tason ammatit eivät ole olleet viime aikoihin asti arvostettuja ja näin 15 vuotta vanha luokitusjärjestelmä antaa ehkä nykyi-
 sistä käsityksistä poikkeavan kuvan metsä-
 talouden ammattien arvostuksesta.

Taulukko 17. Toiveammatin hierarkiataso suhteessa lähtötasoon.
 Table 17. The hierarchy of expected profession with respect to father's profession.

Sukuoli Sex	Ammattisuunnitelma Professional plan	Hierarkiataso — Hierarchy			Yhteensä Total	
		Alempi kuin isällä Lower than father's	Sama kuin isällä Same as father's	Ylempi kuin isällä Higher than father's		
Nainen Female	Metsätalous <i>Forestry</i>	73	20	7	100	
	Metsä- ja maatalous <i>Forestry and agriculture</i>	75	25	—	100	
	Toissijainen metsätalous <i>Forestry as second choice</i>	75	17	8	100	
	Maatalous <i>Agriculture</i>	37	40	22	100	
	Toissijainen maatalous <i>Agriculture as second choice</i>	50	16	34	100	
	Yhteensä <i>Total</i>	46	29	25	100	
	Mies Male	Metsätalous <i>Forestry</i>	52	26	22	100
		Metsä- ja maatalous <i>Forestry and agriculture</i>	34	49	17	100
Toissijainen metsätalous <i>Forestry as second choice</i>		58	28	14	100	
Maatalous <i>Agriculture</i>		14	73	13	100	
Toissijainen maatalous <i>Agriculture as second choice</i>		38	37	25	100	
Yhteensä <i>Total</i>		30	53	17	100	
Molemmat sukupuolet Both sexes		Metsätalous <i>Forestry</i>	54	25	21	100
		Metsä- ja maatalous <i>Forestry and agriculture</i>	37	47	16	100
	Toissijainen metsätalous <i>Forestry as second choice</i>	61	26	13	100	
	Maatalous <i>Agriculture</i>	20	64	16	100	
	Toissijainen maatalous <i>Agriculture as second choice</i>	43	28	29	100	
	Yhteensä <i>Total</i>	34	47	19	100	

6. TULOSTEN TARKASTELUA

Suomen elinkeinorakenteen teollisuus- ja palveluvaltaistumisen ja maaseudun väestö- rakenteen heikkenemisen takia maatalous- elinkeino on joutunut sukupolvenvaihdos- ja jatkajaongelman eteen. Myös metsätyövoiman riittävyys tulevaisuudessa on nähty kyseenalaisena samojen seikkojen vuoksi.

Tässä tutkimuksessa pyritään ammatinvalintatäissä oleville nuorille osoitetun kyselyn avulla saamaan vastaus siihen, missä määrin alkutuotantoelinkeinot ovat edustettuina nuorten ammattisuunnitelmissa ja mikä vaikutus tällä on työvoiman rekrytoitumiseen näihin elinkeinoihin. Tutkimuksen aineisto kerättiin kirjallisella kyselyllä syksyllä 1979 ja keväällä 1980. Perusjoukon muodostivat keskimäärin 20 vuoden iässä olevat nuoret henkilöt ja otokset käsittivät 4500 miespuolista ja 4341 naispuolista henkilöä. Käsillä olevan työn aineistoksi valittiin alkuperäisestä aineistosta ne nuoret, jotka ilmoittivat ensi- tai toissijaiseksi ammattisuunnitelmakseen alkutuotannon piiristä olevan ammatin. Näin tutkimuksen aineisto käsittää 822 miestä ja 292 naista.

Tutkimuksessa on alkutuotantoaloille hakeutumista käsitelty pitkälti sosiologisella tarkastelutasolla kuvaamalla empiirisesti nuorten ammattiin hakeutumista tiettyjen elinympäristöön ja yksilön sosiaalis-taloudelliseen taustaan kuuluvien ja yksilöä luonnehtivien tekijöiden valossa. Kaikkia näitä tekijöitä vaikutuksineen voidaan lyhyesti nimitää termillä ammatillinen suuntautuminen, mikä käsittää ammatillisten preferenssien kiteyttämisen, ammattiin valmistumisen joko koulutuksen tai työelämän kautta, kokeilevan ammatillisen toiminnan ja myös työhön hakeutumisen prosessin.

Huomionarvoisinta tuloksissa on, että metsä- ja maatalousammatit ovat nuorten ammattisuunnitelmissa eriytyvässä paljon voimakkaammin, kuin mikä näiden ammattien toiminnallinen yhteys vielä nykyään käytännössä on. Alkutuotantoammatteihin suuntautuvista miehistä 7 % ja naisista 1 % piti metsä- ja maatalousammatteja toisiaan täydentävinä. Yhteen laskettuna tämä on

vain 0,7 % perusjoukosta. Tulos ennakoi metsä- ja maataloustyön eriytyvän tulevaisuudessa entistä enemmän kumpikin omiksi itsenäisiksi ammateikseen.

Toinen huomionarvoinen seikka tuloksissa on naisten vähäinen mielenkiinto alkutuotantoammatteja kohtaan. Metsätalouden osalta naisten kiinnostus kohdistui miltei yksinomaan metsänhoitajan uraa kohtaan. Ensisijaisesti metsäalalle halukkaita naisia oli 0,3 % perusjoukosta. Tämä ennakoi metsätalouden osalta nykyisen työvoiman sukupuolijakauman pysyvän tulevaisuudessakin jokseenkin ennallaan.

Epäedullisempi tulos näyttää olevan maatalouselinkeinon osalta. Kun maatalouden tämänhetkinen (1982) työvoiman sukupuolijakauma on jokseenkin 1/2—1/2 miesten ja naisten suhteen, on tämän tutkimuksen aineistossa maatalousammattiin halukkaista 1/4 naisia ja 3/4 miehiä. Tulos ennakoi selvää miesvaltaistumista ja paljon puheena olleen emäntäpulan jatkumista vaikeana myös tulevaisuudessa.

Alkutuotantoammateista oli kiinnostunut kaikkiaan 13 % tutkituista. 9 %-yksiköllä ala oli ensisijaisena ammattisuunnitelmana ja 4 %-yksiköllä toissijaisena. Toissijaiset ammatilliset tavoitteet sijoittuivat pääsuuntaisesti alemmalle tavoitetasolle kuin samojen henkilöiden vastaavat ensisijaiset tavoitteet ja ovat siten, etenkin viljelijän ammatin osalta, helpommin toteutettavissa. Lisäksi koulutus- suunnitelmia tutkimalla havaittiin 15 %:lla toissijaisesti alkutuotannon puolella suuntautuvista olevan metsä- tai maatalousalaan kuuluva koulutus suunnitelma ensisijaisena. Kaikkiaan siten 9—10 % tutkituista olisi suuntautumassa maatalouden ammatteihin ja 3—4 % metsäalalle. Näistä kuitenkin vain noin puolet suuntautui varsinaisiin suoritus- tason tehtäviin, viljelijän tai metsurin ammatteihin.

Vanhempien elinkeino osoittautui erääksi voimakkaaksi ohjaustekijäksi alkutuotanto- ammatteihin suuntautumisessa, sillä vain runsaalla kolmanneksella tutkituista nuorista ei ollut alkutuotantotaustaa. Selvimmin tämä

tuli esille niissä ryhmissä, joissa maatalous-ammatti oli mukana joko ensimmäisenä tai toisena ammattitoiveena. Metsätalousammattihin suuntautuvat olivat taas yhtä useasti lähtöisin alkutuotannon piiristä kuin muistakin elinkeinoista. Kun tarkastellaan alkutuotantoammattiteja kokonaisuutena, niin voidaan todeta, että pääosan niiden rekrytointipohjasta muodostavat edelleen maa- ja metsätalouselinkeinojen piirissä varttuneet nuoret.

Alueellisesti tutkittujen ammatillinen suuntautuminen eroaa siten, että maatalousammatteihin kohdistuva kiinnostus on dominoivaa maan etelä- ja länsiosissa. Keski- ja Itä-Suomessa metsätalousammattit ovat osuudeltaan merkittävämpiä. Samalla kiinnostus alkutuotantoalaa kohtaan yleensä lisääntyy lounaasta koilliseen siirryttäessä.

Yksilöllisten tekijöiden merkitystä ammatillisessa suuntautumisessa tarkasteltiin monimuuttujamenetelmien avulla. Alkutuotantoaloille hakeutuvat nuoret odottavat tulevan ammatin tarjoavan mahdollisuuden jäädä siihen sosiaaliseen ympäristöön, jossa he ovat varttuneet. Tämä tulee parhaiten esiin maatalouteen suuntautuvien ryhmässä. Samoin työn odotettiin takaavan turvallisen toimeentulon sekä lyhyellä että pitkällä aikavälillä. Eri suuntautumisryhmien väliset erot tulivat eniten esiin suuntautumisessa omakohtaisesti itsenäiseksi yrittäjäksi ryhtymiseen. Yleiskuvaksi poikkeavista ryhmistä, eli pelkästään maatalouteen haluavat ja pelkästään metsätalouteen haluavat, hahmottuu vaikutelma,

että maatalousryhmä edustaa kotipaikkasidonnaista yrittäjyyttä, kun taas metsätalousryhmässä ei ole havaittavissa samanlaista yrittäjähenkisyyttä eikä myöskään niin korostettua sidonnaisuutta kotipaikkaan. Selitys tälle löytyy luonnollisesti maa- ja metsätalouden palveluksessa olevien ammattiasteesta, mutta maatalouteen hakeutuvat kokevat olevansa tulevassa ammatissa nimenomaan maatalousyrittäjiä eikä niinkään perinteisiä viljelijöitä. Metsätalousryhmässä taas odotetaan hiukan enemmän ammatin luovan sosiaalista nousua vaikka tämän poikkileikkaustutkimuksen valossa on vaikea tehdä johtopäätöksiä urakehityksestä.

Alkutuotantoammatteihin halukkaiden nuorten kokonaismäärä näyttäisi tämän tutkimuksen valossa riittävältä tyydyttämään näiden elinkeinojen työvoiman rekrytointitarpeen. Myös taustaominaisuuksiltaan alkutuotantoaloille halukkaat nuoret näyttävät olevan hyvin pitkälle ennako-odotusten mukaisia. Sen sijaan halukkuus varsinaisiin suoritustason työtehtäviin on korkeampaa koulutus- ja tehtävätasoa vaativiin tehtäviin nähden suhteellisesti vähäisempää. Tavoitetaso sijoittuminen saavutustasoa korkeammalle ammatinvalintatilanteessa ei kuitenkaan välttämättä ole pelkästään kielteinen asia. Sen sijaan sukupuoli-jakauman vinoutumisen sekä maa- että metsätalousammattien eriytymisen jatkuminen, jota tulokset ennakoivat, voivat tuoda tullessaan kielteisiä seurauksia.

KIRJALLISUUS — REFERENCES

- Allardt, E. 1962. Arvot (sosiaaliset arvot). Helsingin yliopiston sosiologian laitoksen tutkimuksia 18.
- Blalock, H. 1973. Causal inferences in nonexperimental research, Chapell Hill, USA.
- BMDP, Biomedical computer programs, P-series. University of California, Los Angeles, USA 1979.
- Cooley, W. & Lohnes, P. 1971. Multivariate data analysis, New York.
- Elovainio, P. 1966. Korkeakoulu-uran ja opintoalan valinta. Sosiologian lisensiaattityö. Helsingin yliopiston sosiologian laitoksen tutkimuksia 58.
- Elovirta, P. & Ihalainen, R. 1981. Ennakkotietoja metsätyövoiman alallehakeutumistutkimuksesta. Metsäntutkimuslaitoksen tiedonantoja 14.
- & Ihalainen, R. 1982. Työvoiman rekrytoituminen alkutuotantoon. Työvoimapolitiittisia tutkimuksia N:o 33. Työvoimaministeriö, suunnitteluosasto.
- Ginzberg, E., Ginsburg, S.W., Axelrad, S. & Herma, J.L. 1951. Occupational choice. An approach to a general theory. New York.
- Hirschi, T. & Selvin, H. 1973. The principles of survey analysis. New York and London.
- Holland, J. 1962. Some explorations of a theory of vocational choice. Psychological Monographs, 76(26).
- Jäppinen, A. 1968. Lahjakkuusreserveistä. Helsingin yliopiston sosiologian laitoksen tutkimuksia 103.
- Lahikainen, A.R. 1978. Nuorten miesten ammatillinen ja koulutuksellinen suuntautuminen sosiaalisen

taustan ja elämäntavan valossa. Työvoimaministeriö, suunnitteluosasto.

Leimu, K., Oravainen, K. & Saari, H. 1978. Koulutusteille valikoituminen ja sitä määrittäviä taustatekijöitä Suomen koululaitoksessa. Jyväskylän yliopisto, kasvatustieteiden tutkimuslaitoksen julkaisuja 288.

Littunen, Y. 1958—59. Values and Levels of Frustration, Transaction of the Westermarck Society IV(4).

Osipow, S.H. 1968. Theories of career development. New York: Appleton-Century-Crafts.

Rauhala, U. 1966. Suomalaisen yhteiskunnan sosiaalinen kerrostuneisuus. Porvoo.

Rosenberg, M. 1957. Occupations and values. Glencoe, Illinois.

Sinisalo, P. 1978. Nuorten valikoituminen keskiasteen

koulutukseen Pohjois-Karjalassa. Nuorten ammatti- ja koulutusuritutkimuksen I osaraportti. Työvoimaministeriö, suunnitteluosasto, Helsinki.

— 1979. Peruskoulutuksesta työelämään. Nuorten ammatti- ja koulutusuritutkimuksen II osaraportti. Työvoimaministeriö, suunnitteluosasto, Helsinki.

Spiegel, M. 1961. Theory and Problems of Statistics, New York.

Sysiharju, A-L. 1973. Keskikoulusta luopuneista ja työhön sijoittuneista tutkimus. Ammatinvalinta 4/1973.

Valkonen, T. 1971. Haastattelu- ja kyselyaineiston analyysi sosiaalitutkimuksessa. Helsinki.

Vasama, P-M. & Vartia, Y. 1972. Johdatus tilastotieteen osa II. Helsinki.

Total of 23 references

SUMMARY

Agriculture in Finland has encountered a problem of continuity brought about by a rapid change in both the industrial structure of society and in the rural population structure. These same factors have also created doubts about the sufficiency of forest labour in the future.

The aim of this study is to clarify:

i) the role of primary production occupations in the occupational choice process of young people, ii) the influence of (i) on the recruitment of labour to primary production occupations and to the sufficiency of labour in the future.

The material of the examination was collected by interviews in the autumn of 1979 and in the spring of 1980. Persons about twenty years old were the basic group and the sample consisted of 4 500 males and 4 341 females. Those young people who placed primary production as their first or second professional choice became the material of this study, which means that the material consists of 822 men and 292 women.

The investigation adopts a sociological stance. We describe empirically the effect of some features of the subjects' socioeconomical backgrounds, their surroundings and their personality on their occupational choice.

The trend in the agriculture occupations is still more unfavorable. The present sex-structure in farm labour is 50 % male, 50 % female. The present investigation indicates that, that 25 % of young people directed to agricultural occupation female and 75 % male. This result foretells clear male majority and the so-called "hostess problem" will continue in the future.

Those interested in primary production occupations amounted to 13 % of the population, of which 9 % had the primary sector as the first occupational choice, and 4 % as the second choice. Second-choice occupational plans were aimed at a lower target level than the first-choice plans of the same people. Those second-choice plans are thus easier to realize than the corresponding first-choice plans. This is true especially in the case where farming is the second choice.

Only one half of those occupationally directed to primary production, aimed at becoming a forest worker or a farmer.

The parents' trade was one of the most important factors guiding young people into primary production.

Only one third of the interviewed had no family background in primary production. The family background had a stronger effect in agriculture than in forestry occupations. The origins of those selecting forest occupations were divided equally between primary production and other occupations. The main source of primary sector recruitments is still in the primary sector.

The results by regions show that interest in agricultural occupations is more dominant in the southern and western parts of the country. In the middle and eastern parts of Finland forest occupations are more significant.

Commonly those choosing primary sector occupations expect the possibilities of individuality, challenge and creativity in their future job. Moderate incomes are expected too. Those orientated towards agriculture appreciate the possibility to be an individual entrepreneur and do not seem prone to migration. Such features cannot be observed in the forestry group, but they expect their profession to bring them a rise in social status.

Finally, there are enough young people entering in the primary sector. Their background was predictable. The greatest problem is the imbalance between the expectations of the applicants and the needs of the primary production, as young people prefer white-collar to blue-collar. The unwillingness of women to enter the primary sector may create problems in the future.

The main results are, i) that the occupations in forestry and agriculture are separated in the occupational plans of the young people. They therefore tend to ignore the existing functional connection between these occupations. 7 % of the young males and 1 % of the young females directed to primary production occupations considered that occupations in both forestry and agriculture were complementary, i.e. only 0,7 % of the population. This result indicates that the forestry and agriculture professions will be increasingly differentiated in the future, i.e. they will be more independent, and considered less as complementary occupations.

Another noticeable result is the slight interest of young women in primary production occupations. Female interest in forestry was almost exclusively directed towards academic levels. Females primarily aiming at forest occupations made up only 0,3 % of the population. This indicates that the sex structure of forest labour will remain unchanged in the future.

Puolustusvoimien ja työvoimaministeriön myötävaikutuksella pyritään selvittämään eri ammattien kiinnostavuutta yhden ikäluokan sisällä. Tutkimukseen osallistuu n. 4 000 varusmiehistä. Tiedot käsitellään luottamuksellisesti ja kenenkään henkilöä ei löydy ei ole tunnistettavissa missään tutkimuksen vaiheessa. Yhteinen tavoitteemme on saada koulutuspaikkojen määrä tarvetta vastaavaksi.

Toivomme Sinun vastaavan kaikkiin kysymyksiin huolellisesti. Useimpiin kysymyksiin voit valita rastilla oikean vaihtoehdon. Mikäli mikään vaihtoehto ei Sinun tapauksessasi tule kysymykseen, voit kunkin kysymyksen kohdalla olevalle tyhjälle riville kirjoittaa oman vastauksesi. Lomake sisältää myös kysymyksiä, joissa vastaus pyydetään kirjoittamaan sille varattuun paikkaan. Vastaa kysymyksiin numerojärjestyksessä.

1. Nimi:.....
2. Arvo tai ammatti siviilissä:.....
3. Ikkä:.....
4. Syntymäkuunta:.....
5. Siviilissäyty
naimaton
naimisissa
eronnut tai leski
6. Lasten lukumäärä:.....
7. Mitä harrastuksia Sinulla on siviilissä:.....
8. Kuinka moneen järjestöön, seuraan tai yhdistykseen kuulut:.....

VANHEMPIA JA SISARUKSIA KOSKEVAT TIEDOT

9. Isän koulutus
 Kesäkoulu tai osa siitä
 Kesäkoulu tai osa siitä
 Ylioppilas
 Korkeakoulututkinto
Muu, mikä? (myös ammattilinen)
10. Isän ammatti:.....
11. Äidin koulutus
 Kesäkoulu tai osa siitä
 Kesäkoulu tai osa siitä
 Ylioppilas
 Korkeakoulututkinto
Muu, mikä? (myös ammattilinen)
12. Äidin ammatti:.....
13. Sisarususten lukumäärä:.....
14. Sisarususten ammatit:
.....
.....
.....
Muu, mikä?
15. Toimivatko vanhempi tai joku sisarusistasi tällä hetkellä itsenäisenä yrittäjänä (myös maanviljelijä) tai ovatko he aikaisemmin olleet tällaisessa ammatissa?
 Toimii tällä hetkellä
 On toiminut aikaisemmin
 Ei toiminut tällä hetkellä eikä ole toiminut aikaisemmin
16. Nykyinen asuinikäsi siviilissä:
.....
17. Nykyinen asuinpaikkasi on:
 Kaupunkikeskus yli 50 000 asukkaan kaupungissa
 Kaupunkikeskus alle 50 000 asukkaan kaupungissa
 Kirkonkylä tai muu taajama
 Haja-asutusalue (kaupungissa tai maaseudulla)
18. Olen asunut nykyisellä siviiliasuinpaikkakunnallani
..... vuotta
19. Asun siviilissä:
 Kerrostalossa
 Rivitalossa
 Onkotiellä
Maa- tai asuntotilalla
Muu, mikä?

20. Asun siviilissä:
 Vuokra-asunnossa
 Vanhempien tai sukulaisten luona
 Omistamassani asunnossa
21. Jos asut maa- tai asuntotilalla, niin paljonko tilalla on:
peltoa..... ha
metsää..... ha
22. Tilan pääasiallinen käyttötarkoitus on:
 Maatalouden harjoittaminen
 Metsätalouden harjoittaminen
 Tasapuolisesti maa- ja metsätalouden harjoittaminen
 Asuminen
Muu, mikä?

KOULUTUSTA JA TYÖELÄMÄÄ KOSKEVAT TIEDOT

23. Mikä on peruskoulutuksesi:
 Kansalaiskoulu
 Peruskoulu
 Korkeakoulu
 Lukiola
 Korkeakoulututkinto
24. Onko Sinulla ammattikoulutusta?
 Ei
 On. Mikä tutkinto?
25. Viimeisen koulutustuksesi keskiarvo:
.....
26. Mitä teit ennen armeijaan tuloasi?
 Olin koulussa/opiskellessa
 Olin kesätyöpaikassa kodin ulkopuolella
 Olin kodin ulkopuolella työpaikassa
 Olin tilapäisessä työpaikassa kodin ulkopuolella
 Olin työssä kotona
 Olin työtön
 Olin kotona, enkä hakenut työtä
 Tein muuta, mitä?
27. Jos olit työssä, niin millig alalla ja missä tehtävissä toimit?
Ala:

28. Millaiseksi arvioit työnsaantimahdollisuutesi kotipaikkakunnallasi varusmiespalvelun jälkeen?
 Hyvät
 Kohtalaiset
 Heikot
 Ei työnsaantimahdollisuuksia

29. Ilmoita seuraavaassa ruudukossa ne ammatit, joihin ensisijaisesti ja toissijaisesti aiot hakeutua sekä kummastakin ammatista 3 parasta ja 3 huonointa ominaisuutta

Ammatti	Hyvät ominaisuudet	Huonot ominaisuudet
1.	-	-
2.	-	-

33. Kun ajattelit ammattinvalintaasi, niin miten tärkeinä pidit ammatissasi seuraavia asioita. Ympyröi jokaisen seikan kohdalla mielestäsi sopivin vaihtoehto.

	erittäin tärkeä	melko tärkeä	merkitykseltään vähäinen	täysin merkityksetön
1. Ammatti				
2. Ammatti				

30. Mikäli et jostain syystä pääse edellä mainitsemiisi ammatteihin, niin mihin ammattiin aiot sen jälkeen hakeutua?

- Vanhempien
- Sisareiden ja muiden sukulaisten
- Ystäväiden tuttavien
- Opettajien opinto-ohjaajan
- Ammatinvalintaohjaajan
- Työväestöstä
- Olen saanut tietoa sanoma- ja aikakauslehdistä
- Olen saanut tietoa radioista ja televisioista
- Jokin muu tekijä. Mikä?.....

32. Arvioi asteikolla 1-4 kuinka tärkeitä seuraavat tekijät ovat ammatinvalintasuunnitelmassasi. Ympyröi jokaisen tekijän kohdalla oikea vaihtoehto.

	erittäin tärkeä	melko tärkeä	merkitykseltään vähäinen	täysin merkityksetön
Entinen työkokemus	1	2	3	4
Alalle pääsy helppo	1	2	3	4
Koulutus tarjolla kotipaikkakunnalla	1	2	3	4
Lyhyt koulutusaika	1	2	3	4
Hyvät työsaantimahdollisuudet yleensä	1	2	3	4
Hyvät työsaantimahdollisuudet kotipaikkakunnalla	1	2	3	4
Sosiaali- ja eläke-edut	1	2	3	4
Ei muuta tarjolla	1	2	3	4
Harrastukset	1	2	3	4

34. Oletko suunnitellut hakeutuvasi jatkokoulutukseen?

- Minulla on jo haluamani koulutus
- Minulla on jo koulutuspaikka. Missä oppilaitoksessa ja millä linjalla?
- Olen suunnitellut pyrkiväni. Mitä opiskelumaan?
- En osaa sanoa
- En pyri

35. Jos aiot hakeutua jatkokoulutukseen, niin millä tavalla saavista vaihtoehdoista on eniten vaikutusta asiaan. Merkitse vain yksi vaihtoehto.

- Minulla on jo työpaikka, johon olen tytyväinen
- Mikä ammatti?.....
- En päässyt haluamaan koulutukseen. Mihin pyrit?.....
- En katso tarpeelliseksi. Miksi?.....
- Ei kiinnosta

36. Miten mahdollisena pidät omaehtaisesti ryhtymistäsi jossain vaiheessa itsenäiseksi yrittäjäksi (esim. maanviljelijä, kauppias, autoilija tai asiantuntija)?

- Erittäin todennäköisenä
- Melko todennäköisenä
- Tuskin luultavana
- Mahdottomana

37. Mitkä ovat kolme tärkeintä syytä, jotka vaikeuttavat itsenäiseksi yrittäjäksi ryhtymistäsi?

- Tärkein syy:.....
- Toiseksi tärkein:.....
- Kolmanneksi tärkein:.....
- Jos Sinulla on jo ammatti, niin oletko suunnitellut vaihtavasi ammattia?
- Olen. Mihin ammattiin?
- Olen. Mihin ammattiin?
-

18. Mikä on peruskoulutuksesi: 21. Mitä teet tällä hetkellä
- Kansalaiskoulu
 - Peruskoulu
 - Keski koulu
 - Lukio
 - Korkeakoulu
19. Onko Sinulla ammattikoulutusta?
- Ei
 - Oh. Mikä tutkinto?
20. Viimeisen koulutodistuksesi keskiarvo: 22. Jos olet työssä, niin millä alalla ja missä tehtävissä toimit?
- Ala:
- Tehtävä:

5. Lasten lukumäärä:
6. Mitä harrastuksia Sinulla on:
7. Syntymäkuuta:
8. Siviiliasäätö:
- Naimaton
 - Naimisissa
 - Eronnut tai leski

VANHEMPIA JA SISARUKSIA KOSKEVIA TIETOJA

7. Isän koulutus:
- Kansakoulu tai osa siitä
 - Keski koulu tai osa siitä
 - Ylioppilais
 - M. Keskikoulututkinto
 - Muu, mikä? (myös ammatillinen)
- En tiedä
8. Isän ammatti:
9. Äidin koulutus:
- Kansakoulu tai osa siitä
 - Keski koulu tai osa siitä
 - Ylioppilais
 - Korkeakoulututkinto
 - Muu, mikä? (myös ammatillinen)
- En tiedä
10. Äidin ammatti:
11. Toimivat vanhempi tai joku sisarus sisarusten kanssa tällä hetkellä itsenäisenä yrittäjänä (myös maanviljelijä) tai ovatko he aikaisemmin olleet tällaisessa ammatissa?
- Toimi tällä hetkellä
 - On toiminut aikaisemmin
 - Ei toimi tällä hetkellä eikä ole toiminut aikaisemmin

ASUMISTA KOSKEVIA TIETOJA

12. Nykyinen asuinalue:
13. Nykyinen asuinpaikkasi on:
- Kaupunkikeskus yli 50 000 asukkaan
 - Kaupungin läheisyys alle 50 000 asukkaan kaupungissa
 - Kiikongylä tai muu taajama
 - Haja-asutusalue (kaupungissa tai maaseudulla)
14. Olen asunut nykyisellä asuinpaikkakunnallani
15. Asuntosi on:
- Kerrostalossa
 - Rivitalossa
 - Omakotitalossa
 - Maa- tai asuntotilalla
 - Muu, mikä?
16. Asun
- Vuokra-asunnossa
 - Vanhempien tai sukulaisten luona
 - Omistamassani asunnossa
17. Jos asut maa- tai asuntotilalla, niin paljonko tilalla on:
- peltoa
 - metsää

AMMATTI

Ammatti	Hyvät ominaisuudet	Huonot ominaisuudet
1.		
2.		

- Millaiseksi näet mahdollisuutesi sijoittua mainitsemissi ammatteihin?
1. Ammatti Hyvät Keskinertaiset Huonot
2. Ammatti Hyvät Keskinertaiset Huonot

24. Arvioi asteikolla 1-4 kuinka tärkeitä seuraavat tekijät ovat ammatinvalintasuunnitelmissasi. Ympäri jokaisen tekijän kohdalla oikea vaihtoehto.
tekijä	miten tärkeä	miten vähäinen	merkityksellinen
Entinen työkokemus	1	2	3
Alalle pääsy helppo	1	2	3
Koulutus tarjolla kotipaikkakunnalla	1	2	3
Lyhyt koulutus aika	1	2	3
Hyvät työsaantimahdollisuudet yleensä	1	2	3
Hyvät työsaantimahdollisuudet kotipaikkakunnalla	1	2	3
Sosiaali- ja eläke-edut	1	2	3
Ei muuta tarjolla	1	2	3
Harrastukset	1	2	3

25. Kun ajattelit ammatinvalintaasi, niin miten tärkeinä pidit ammatissasi seuraavia asioita. Täpärä! Jokaisen seikan kohdalla mielestäsi sopivin vaihtoehto.

erittäin tärkeä	melko tärkeä	merkitykseltään tärkeä	työnsäilyksen vähäinen
-----------------	--------------	------------------------	------------------------

Työn kokeminen mieluisaksi	1	2	3	4
Työympäristön laatu	1	2	3	4
Työn itsenäisyys	1	2	3	4
Työn vaatavuus	1	2	3	4
Mahdollisuus luovaan toimintaan	1	2	3	4
Kohtuullinen toimeentulo	1	2	3	4
Toimeentulon varmuus myös tulevaisuudessa	1	2	3	4
Varmuus työpaikan säilymisestä	1	2	3	4
Mahdollisuus uralla etenemiseen	1	2	3	4
Mahdollisuus myöhemmin siirtäytyä itse-
näiseksi yrittäjäksi	1	2	3	4
Toiminnan laajenevassa yrityksessä	1	2	3	4
Mahdollisimman korkeat tulot	1	2	3	4
Tarpeelliseksi tunnustettu työ ja siitä
saatu arvostus	1	2	3	4
Mahdollisuus työskennellä kotona	1	2	3	4
Esimiesten ja työnantajan osoittama arvostus	1	2	3	4
Ammattitoverien osoittama arvostus	1	2	3	4
Suvun perinteen jatkaminen	1	2	3	4
Kuuluminen työyhteisöön	1	2	3	4

26. Oletko suunnitellut hakeutuvasi jatko- 28. Miten mahdollisena pidät omalla kohdalla-
koulutukseen koulutukseen
 Minulla on jo haluamani koulutus
 Minulla on jo koulutuspaikka
 Missä oppilaitoksessa ja millä
linjalla?

- Erittäin todennäköisenä
 Melko todennäköisenä
 Ehkä mahdollisena
 Mahdottomana

Olen suunnitellut pyrkiväni.
Mitä opiskelmaan?
.....
 En osaa sanoa
 En pyri

27. Jos et aio hakeutua jatkokoulutukseen,
niin mikä seuraavista vaihtoehtoista on
eniten vaikuttanut asiaan. Perkitse
vain yksi vaihtoehto

- Minulla on jo työpaikka, johon olen tyytyväinen
 En päässyt haluamaani koulutukseen.
 Mihin pyrit?
.....
 En katso tarpeelliseksi. Miksi?
.....

Ei kiinnostaa

Jos tälliä lomakkeella ei mielestäsi käsitelty jotain asiaan oleellisesti vaikuttavaa
tekijää, voit kertoa siitä lomakkeen kääntöpuolella.

ODC 945.32
ISBN 951-40-0663-1
ISSN 0015-5543

ELOVIRTA, P. & IHALAINEN, R. 1984. Metsä- ja maatalousammattit nuorten ammattisuunnitelmissa. Summary: Young people's professional plans in forestry and agriculture. Folia For. 591:1—35.

In this study 4 500 young men and 4 341 young women were asked about their occupational choice. 14 % about them were interested in primary production professions, of which 2—3 % preferred forestry profession.

Authors' address: The Finnish Forest research Institute, Unioninkatu 40 A, SF-00170 Helsinki 17, Finland.

ODC 945.32
ISBN 951-40-0663-1
ISSN 0015-5543

ELOVIRTA, P. & IHALAINEN, R. 1984. Metsä- ja maatalousammattit nuorten ammattisuunnitelmissa. Summary: Young people's professional plans in forestry and agriculture. Folia For. 591:1—35.

In this study 4 500 young men and 4 341 young women were asked about their occupational choice. 14 % about them were interested in primary production professions, of which 2—3 % preferred forestry profession.

Authors' address: The Finnish Forest research Institute, Unioninkatu 40 A, SF-00170 Helsinki 17, Finland.

Tilaan kortin kääntöpuolelle merkitsemäni julkaisut (julkaisun numero mainittava).

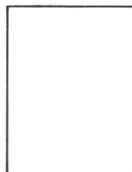
Please, send me the following publications (put number of the publication on the back of the card).

Nimi

Name _____

Osoite

Address _____

Metsäntutkimuslaitos
Kirjasto/Library
Unioninkatu 40 A
SF-00170 Helsinki 17
FINLAND

METSÄNTUTKIMUSLAITOS
THE FINNISH FOREST RESEARCH INSTITUTE

Tutkimusosastot — *Research Departments*

Maantutkimusosasto
Department of Soil Science

Suontutkimusosasto
Department of Peatland Forestry

Metsänhoidon tutkimusosasto
Department of Silviculture

Metsänjalostuksen tutkimusosasto
Department of Forest Genetics

Metsänsuojelun tutkimusosasto
Department of Forest Protection

Metsäteknologian tutkimusosasto
Department of Forest Technology

Metsänarvioimisen tutkimusosasto
Department of Forest Inventory and Yield

Metsäekonomian tutkimusosasto
Department of Forest Economics

Matemaattinen osasto
Department of Mathematics

Metsäntutkimusasemat — *Research Stations*

Parkanon tutkimusasema
Parkano Research Station
Os. — *Address:* 39700 Parkano, Finland
Puh. — *Phone:* (933) 2912

Muhoksen tutkimusasema
Muhos Research Station
Os. — *Address:* 91500 Muhos, 1 kp, Finland
Puh. — *Phone:* (981) 431 404

Suonenjoen tutkimusasema
Suonenjoki Research Station
Os. — *Address:* 77600 Suonenjoki, Finland
Puh. — *Phone:* (979) 11 741

Punkaharjun jalostuskoeasema
Punkaharju Tree Breeding Station
Os. — *Address:* 58450 Punkaharju, Finland
Puh. — *Phone:* (957) 314 241

Ojajoen koeasema
Ojajoki Experimental Station
Os. — *Address:* 12700 Loppi, Finland
Puh. — *Phone:* (914) 40 356

Kolarin tutkimusasema
Kolari Research Station
Os. — *Address:* 95900 Kolari, Finland
Puh. — *Phone:* (995) 61 401

Rovaniemen tutkimusasema
Rovaniemi Research Station
Os. — *Address:* Eteläranta 55
96300 Rovaniemi 30, Finland
Puh. — *Phone:* (991) 15 721

Joensuun tutkimusasema
Joensuu Research Station
Os. — *Address:* PL 68
80101 Joensuu 10, Finland
Puh. — *Phone:* (973) 28 331

Kannuksen tutkimusasema
Kannus Research Station
Os. — *Address:* Valtakatu 18
69100 Kannus, Finland
Puh. — *Phone:* (968) 71 161

Ruotsinkylän jalostuskoeasema
Ruotsinkylä Tree Breeding Station
Os. — *Address:* 01590 Maisala, Finland
Puh. — *Phone:* (90) 824 420

- No 571 Lähde, Erkki & Savonen, Eira-Maija: Kastelun vaikutus männyn paakkutaimien kehitykseen sekä turpeen vesi- ja ilmasuhteisiin paakussa.
Effects of watering on the development of containerized Scots pine seedlings and water and air conditions in peat growing mediums.
- No 572 Korhonen, Kirsi-Marja, Teivainen, Terttu, Kaikusalo, Asko, Kananen, Aino & Kuhlman, Eeva: Lapinmyyrän aiheuttamien tuhojen esiintyminen Pohjois-Suomen mäntymetsissä huippuvuoden 1978 jälkeen.
Occurrence of damage caused by the root vole (*Microtus oeconomus*) on Scots pine in northern Finland after the peak year 1978.
- No 573 Jokinen, Katriina: Metsänlannoituksen vaikutus juurikäävän esiintymiseen — Kirjallisuuskatsaus.
The effect of fertilization on the occurrence of *Heterobasidion annosum* (Fr.) Bref. — A literature review.
- No 574 Sevola, Yrjö: Metsähallinnon Nurmeksen hoitoalueen voimaperäinen puunkasvatus: Seurantajärjestelmä ja tuloksia.
Intensive timber growing in a state forest district: Monitoring system and results.
- No 575 Nepveu, Gerard & Velling, Pirkko: Rauduskoivun puuaineen laadun geneettinen vaihtelu.
Individual genetic variability of wood quality in *Betula pendula*.
- No 576 Gustavsen, Hans Gustav & Fagerström, Håkan: Brösthöjdsformtalets variation i tall-, gran- och björkbestånd. The variation of the breast height form factor for pine, spruce and birch stands in Finland.
Männyn, kuusen ja koivun muotolokujen vaihtelu.
- No 577 Laakkonen, Olavi, Keipi, Kari & Lipas, Erkki: Typpilannoituksen kannattavuus varttuneissa kangasmetsissä.
Profitability of nitrogen fertilization in mature forests on mineral soils.
- No 578 Vuollekoski, Martti: Hydrostaattisella voimansiirrolla varustetun kaivurin soveltuvuus metsäojien perkaukseen.
Evaluation of a specially developed excavator for forest ditch cleaning.
- No 579 Lähde, Erkki, Högnäs, Bo, Jaakkola, Aimo & Huuri, Olavi: Tall- och granplanteringarnas utveckling på Åland.
Männyn ja kuusen istutuksen onnistuminen Ahvenanmaalla.
The success of Scots pine and Norway spruce planting in the Åland Islands.

1984

- No 580 Paavilainen, Eero & Tiiponen, Paavo: Etelä- ja Keski-Suomen suometstät vuosina 1951—1981.
Peatland forests in southern and Central Finland in 1951—1981.
- No 581 Sirén, Matti: Tutkimustuloksia Norcar HT-440 Turbo harvennustraktorista.
Study results of Norcar HT-440 Turbo thinning tractor.
- No 582 Kohmo, Ilkka: Lehtipuuston runkolokusarjat Etelä-Suomen piirimetsälautakuntien alueilla 1977—1982.
Statistics on the deciduous growing stock in the Forestry Board Districts of South Finland during the period 1977 to 1982.
- No 583 Saks, Timo & Lyly, Olavi: Istutustiheyden vaikutus nuoren männikön kehitykseen kuivalla kankaalla.
The effect of stocking density on the development of young Scots pine stands on a dry heath.
- No 584 Kalaja, Hannu: An example of terrain chipping system in first commercial thinning.
Esimerkki ensiharvennuspuun korjuusta palstahaketusmenetelmällä.
- No 585 Kaunisto, Seppo & Tuveva, Jorma: Kalilannoituksen tarve avosoille perustetuissa riukuasteen männiköissä.
Need for potassium fertilization in pole stage pine stands established on bogs.
- No 586 Hakkila, Pentti: Forest chips as fuel for heating plants in Finland.
Metsähake lämpöläitosten polttoaineena Suomessa.
- No 587 Jalkanen, Risto & Kurkela, Timo: Männynversoruosteen aiheuttamat vauriot ja varhaiset pituuskasvutappiot.
Damage and early height growth losses caused by *Melampsora pinitorqua* on Scots pine.
- No 588 Tiiponen, Paavo: Kasvun vaihtelu Pohjois-Karjalan ja Pohjois-Savon piirimetsälautakunnissa valtakunnan metsien 7. investoinnin perusteella.
Growth variation in the Forestry Board Districts of Pohjois-Karjala and Pohjois-Savo according to the 7th National Forest Inventory.
- No 589 Paavilainen, Eero: Typpi ja hivenravinteet ojitettujen rämeiden jatkolannoituksessa.
Nitrogen and micronutrients in the refertilization of drained pine swamps.
- No 590 Metsätalastollinen vuosikirja 1983.
Yearbook of Forest Statistics, 1983.
- No 591 Elovirta, Pertti & Ihalainen, Ritva: Metsä- ja maatalousammattit nuorten ammattisuunnitelmissa.
Young people's professional plans in forestry and agriculture.
- No 592 Lilja, Arja: Ilmavintäisen sinistymisen aiheuttajista ja eräiden fungisidien tehosta niiden torjunnassa.
Fungi causing air-borne sap stain in wood and efficiency of some fungicides against them.
- No 593 Parviainen, Jari: Männyn taimilajien menestyminen eri tavoin muokatuilla uudistamisaloilla.
The success of different types of pine nursery stock on regeneration sites prepared in different ways.
- No 594 Mäki, Elina: Markkinapuun alueittaiset hankintamäärät ja kulkuvirrat vuonna 1982.
Removals and flows of commercial roundwood in Finland in 1982 by districts.
- No 595 Metsäntutkimuslaitoksen julkaisut 1983.
Abstracts of publications of the Finnish Forest Research Institute, 1983.

Metsäntutkimuslaitoksen julkaisusarjoja, Communicationes Instituti Forestalis Fenniae ja Folia Forestalia, koskevat yksittäiskappaletilaukset ja vaihtotarjoukset osoitetaan laitoksen kirjastolle. Tiedonantomonisteita koskevat pyynnöt osoitetaan ao. tutkimusosastolle tai -asemalle.

Subscriptions concerning single copies of the publications, as well as exchange offers, can be addressed to the Library of the Institute.